Postimees

4685 Tallinn, Toompea loss, riigi raamatukogu.

63. aastakäik.

Ilmub igal äripäewal.

Toimetuse ja talituse adress: „Postimehe“ toimetuse Tartu, — Küütsaal nr. 60. Telegrammi-adr.: Postimees Tartum.

Toimetuse Büroomid: Rüütli uul. nr. 9, lehe toimetuses igal äripäewal kella 12—2 lõunal. Päätoimetaja käest. 12½—2.

Käsikirjad mitte-kirjastajate poolt arwatakse tänu selle, kui nelle tasunõudmine peale on kirjutatud. Käsikirjad ja kirjaldusi tohib „Postimehest“ sinult ainult nimetades wõtta.

Lootaleht maksab ½ a. 6.60 penni, on ainult „Postimehe“ kaasandana telliterw.

Üksik nummer maksab 3 marka.

Tellida wõib lehte igast päewast alates kuni iga kuu wiimase päewani. Adressi muutmise korral tuleb 5 marka maksta ja wana adress üles anda. Saatmata-jäänud numbrid saadab lehe tellitus sinult 14 päewa jooksul peale numbri ilmumise maksuta järele.

„Postimehe“ tellimishind kuus:

Kodumaale: { Tellitusest ise ära wiies: 68 marka. Postiga koju kätte saates: 75 marka.
Wõõramaale: . . . . . 100 marka.

Kuulutuste weeru millimeeter 3 mrk., lehe eesotsas 6 marka ja teksti keskel 7 marka; kuulutuse hind on ka laupäewal oma suur kui mõni pühi. Wõõramaa kuulutuste hind kahekordne. Eelmise päewa õhtusi tõesaatud kuulutused ilmuwad järgmisel päewal.

Nr. 52. Esmaspäewal, 7. märtsil (22. weebr.) 1921. Nr. 52.

Riigikogu koosolek on homme.

Eesti riigiwapi kawandite wõistlus wälja kuulutatud.

Liha wõõrjawedu Eestist lubatud.

Täna awati Tallinnas õlikiwi töötus.

Jätt ofa Somuki walla mõõtmaa Eesti rentnikkudele on ülesõeldud.

Peterburis wõim endiselt Sinowjewi käes.

Läbirääkimised Peterburi ja Kroonlinna wahel.

Kroonlinn nõuab kõigi tõõliste, punawäelaste ja madruste perekondade wabastamist Peterburis.

Pihtiwas suur ärewus. Ühendus Peterburiga katkestatud.

Enamlased ja Türgi rahwuslased Gruusias edasi tunginud.

Kerenski tulewat Tallinna.

Krassin Londoni jõudnud.

Tähtsamad kirjutused:

A. — Linna tulewiku pärast.
M. Tasfa. Hätwing. Nowell. (II. osa).

Linna tulewiku pärast.

Mende päewade sees astub meie linna ülekäiku juhtima linnawalitsus, keda uus wolikogu sellets määrab. Uue wolikogu koosseis on linna elanikkude poolt waltmistel ilmutatud taitmise tagajärg. Selle wolikogu kohus on niisugust linnawalitsust luua, millel jõudu oleks tõle selgusega linna truegustest rasketest oludest wälja wiia lõtedale edenemise teele. Edjaaja tagajärjed ei ole hõlpsad parandada.

Meie linnawolikogu on hulkadest rühmadest koos, kelle arwamised wäga lahku lõhenad. Esimeseks koosolekuks ei juudetud üksikute rühmade nahel linnawalitsuse kokkuseade kohta selgusele jõuda. Läbirääkimised selles asjas kestawad praegu edasi. Homseks koosoleluts peab selgusele jõutama.

Mende läbirääkimiste ja kokkuleppimise katsete juures on timsits tulnud, et nõõdsti paremalt tui paremalt poolt kangesti rühmahuwidest kinni peetakse ja pea rõhku pannakse selle peale, kas kaalumise all olew kandidaat teatawa erakonna liige on wõi mitte. Kestelt on selle poolest leplik oldud ja peatingimiseks linnawalitsuse töõjõud ja südidus jeatud, linna et jeda tähtjaks oleks peetud, kas waliaw erakonna liige wõi mitte.

Kui linnawalitsuse kokkuseadmine kauplemise ja ostmise teel nõnda sünnib, et kaalumaks ainult erakondlus jääb, siis on kindel, et tulewasel linnawalitsusel tarwiline ühemõõlne teojõud ja ettewõtlikkuse julgus puuduma jaab, sest tema ei wõi kunagi kindel olla, et tema taga kindel toetus wolikogus seisab. Temu käed on seotud ristlemisega erakondade wahel.

Tartu linn seisab praegu suurte kawatsuste teoksiegemise eel, linna milleta tema kaswamine tõõgu jääb. Sadam, raudteed, tramwai, töõstus, linna planeerimine, mitmete asutuste ellukutsumine nõuawad waba käigu töõejõulist julget linnawalitsust. Iga wiiwitus ja wenimine on lubamata kuritegu linna hea käekäigu wastu. Linna kodanikud ootawad julget ja kindlat juhtimist linna asjade arendamises. Kitsarinnalised rühmajuwid peawad ülesõldise taju nimel kõrwale jääma.

Tartu, kui kõige suurem linn pealinna järele, ei tohi oma hea seisukoha pärast ühegi teed tarwitamata jätta oma kaswamiseks.

Meie loodame, et homsel koosolekul selle üle täielikule selgusele jõutakse ja linna walitsemiseks aparaat luuakse, millel täielik jõud ja hoog ei puuduks. A.

Päewauudised.

Riigikogu koosolek

on homme, 8. märtsil, kell 5 p. lõunat.

Esimese õlikiwi ümbertöötamise ettewõtte awamine.

Täna, 7. märtsil kell 11 e. l. awati pidulikult Tallinnas Pelkeri tehases inf. Lukk ja Menelli õlikiwitöõstus. See on esimene õlikiwi keemilise ümbertöötamise ettewõte Eestis, sest senini oli omal ajal keemiliseks ümbertöötamiseks sõjawäe warustuse walitsuse poolt ainult wõõta katsejutus läima pandud.

Inf. Lukk ja Menelli õlikiwi töõstus on Eestija Inglise kapitali ühine ettewõte. Selle pandi alus juba mõnewal aastal, kus inf. Lukk ja Menell õlikiwi ümbertöötamise luba said.

Ettewõtte sissesead on esialgu wähema ulatusega. Tahetakse tegelikkude katsete teel selgusele jõuda, kas sissesead küllalt otstarbekohane on. Küles siis laiendatakse tehase sisseseadet. Ometi on ka esialgne sissesead juba 30 tonni õlikiwi ümbertöötamiseks päewas arwatud. Kuna nõõtajaak õlikiwist 12—14 protsent on, siis wõib Lukk ja Menelli õlikiwitöõstus päewa kohta 3½—4 tonni, s. o. 200—240 puuda nõõtat päewas walmistada.

Inf. Lukk ja Menelli õlikiwitöõstuse awamist kui Eesti õlikiwi ümbertöötamise tegelikku algust terwitame õigtase rõõmuga ja soovime ettewõtele edukust.

Riigiwapi wõistlus.

Wabariigi kaitsejõu kõrgem kõrkuastusest komisjon, millesse kuulusid haridusminister, sõjaminister, haridusministri abi, sõjaministri abi, sisseministri abi, kunstnik Pr. Raud ja arhitekt Joh. Kumpus, otsustas 4. märtsil s. a. ärapeetud istungil Eesti Wabariigi wapi ümberloiks wõtta: rahwa muinasloolist „Kalewipojas“ esinewat põhjakotka, millele juure lisada tuleks lisaembleemina endine Eestimaa kuningu wapp kolme lõõnikujuga kui traditsioonline mõõstus. Lisaembleemi paigutus jääb wõistlejatele wabaks. Wärwideks on este kirjutamud kullas — must hõbedasel wõõjal, lõõnikujud — sinised kuldsel põhjal.

Wõistluskawandite sisseandmise lõpuähtaeg on 26. märts s. a.

Kawandid peab eduesseerima haridusministeeriumi teaduse ja kunsti osakonda, kinnisele ümbrikule kirjutades sõna „wapp“. Kawandid ise tulewad märgusõnaga warustada ja ümbrikusse teine ümbrik mahutada kawandi joonistaja nime ja adressiga.

Auhindadeks määrati: I. — 20.000 m., II. — 10.000 m. (Eta.)

Leitnant A. Schmidt,

senine Eesti sõjawäe esitaja Rownos, on juba nimetatud kui chargé d'affaires par interim ja konsul. (Eta.)

Liha wõõrjawedu

Eestist on walitsuse poolt otsustatud lubada.

Londoni konwerentsilt.

Londonist, 7. märtsil. (Raadio.) Prantsuse ja Briti peaministritel oli eile hommikul nõupidamine Saksa Londoni saatkonna juhataja Simons'iga. Kõnealneks oli eilse koosoleku töö üle otsustamine. (Ept.)

Londoni konwerents ja Saksamaa.

Wiimaste teadete põhjal on seltskonna meeleolus Saksamaal teatawat tõusu märgata. Mitte küll sellepärast, et loodetakse Versailles'i lepingu ja Pariisi konwerentsi tagajärgede pehmendamisi. Sakslastel on waga hästi teada, et Londonis ähwardab mõjule pääseda Prantsusmaa ülisuur nõudmiste tõõ, millele Inglise kaine asjade seisukorra hindamine mitte wastukaaluks ei suuda olla ja mis enesega kaasa toob uusi ja raskeid nõudmisi ja surwearinõuud Saksamaa wastu. Kuid sakslased näiwad wäga hästi aru saawat, et kõik need nõudmised ja surwearinõud ei saa teostamist leidma ja kui mitte otsekohe, siis juba mõne aja pärast ainult paberile jäämad, sest liitlastel puudub praegu jõud, mis suudaks näewõimul tõõl jeda maksma panna. See esiteks, kuid teiseks hakkawad siit ja sealt, peaasjalikult Inglismaal, aga ka Prantsusmaal ja teistes maades, hääled kuuldawale tulema, et nõõ suured nõudmised Saksamaa wastu ei saa liitlasi mitte sihile wiima, Saksamaale peab nõõmalus antama enne oma enese sisemine ja majanduline elu korda seada ja nõõ puhata lasta, sest siis ainult suudab ja liitlaste nõudmisi täita, wastasel korral ei saa temalt midagi wõtta. Saksamaa häwineks ja liitlased ei wõidaks selle läbi midagi, küll aga saaks terwe ilma majanduslik selle all raskesti kannatama. Seda teawad wäga hästi sakslased ise ka, ja see teadmine, mis mõõmasel ajal kogu rahwale omaseks on saanud, annab neile uut hoogu töötamiseks ja ei lase tulewikku mitte nii tumedana paista.

Wiimased Saksamaalt tulnud sõnumed annawad mõista, et Pariisi oleks palju meeldiwam, kui Londonis mitte kokkuleppele ei jõuta, waid kui Saksamaa kõik liitlaste ettepanekud tagasi lükkaks. Sõnumele lisatakse juure, et ka sel juhtumisel, kui Saksamaa peaks kõik nõudmised wastu wõtma, tuleks temalt weel iseäralikke garantiisid nõudmiste läbiwiimiseks nõuda. Selle wastu aga arwatakse Inglismaal, iseärasis töõstuse ja kaubanduslistes ringkondades, et need nõudmised Saksa ärielus täielikku seisakut teekisid. Ka Rheinimaade iseäralise tolliga koormamine leitakse mitteio witawaks, ja awaldatakse lootust, et Inglise ekspertide seletused saawad seisukorda koguni teises walguses kujutama ja see wõib Briandi ja Lloyd George'i wahel weel wiimasel silmapilgul kokkulepet tuua.

Saksamaal walitseb aga kõige selle peale waatamata meeleolu, et liitlaste nõudmistele ei tohi wastu tulla. Sellest meeleolust annawad tunnistust suured protesti koosolekud, mis üle terwe maa wiimastel päewadel toime pandud, ja telegrammid, mida igasuguste ühtsuste ja seltside poolt Saksa saatkonna juhi Dr. Simons'i nime peale saadetud. Essenis toimepandud Rheini ja Westfaleni tõõliste esitajate konwerentsil toonitati samasuguseid mõtteid ja otsustati walitsuselt nõuda, mitte ühtegi liitlaste poolt ejile toodud uut wõimuawaldust wastu wõtta. Tõõlised andsid ilma erandita tõõtuse walitsust toetada. On märgata, et lõõdaoht, mis terwet riiki ähwardab, kogu rahwast sunnib ühte lituma, seisuslisi ja klassihuwisid kõrwale heites, ja kõiki kultuurilisi abinõusid tarwituse wõtma, et ähwardawat hädaohtu ära hoida ehk wähemalt selle mõju wähendada.

Saksa saadiku arwamine läbirääkimisest liitlastega.

Nauenist, 6. märtsil. (Raadio.) Saksamaa saadik teatas Inglise ajakirjanduse esitajale, et läbirääkimiste edasijõõtamine olewat sihita, kui liitlased arwamise juure jääwad, nagu peeksid nad läbirääkimisi hädaohtlikkude bandiitide ja mertsikute inimestega. (Ept.)

Enamlased ja Türgi rahwuslased Gruusias edasi tunginud.

Londonist, 7. märtsil. (Raadio.) Gruusiast teatatakse, et enamlased jälle edasi liikunud ja Gordi lääne pool Tiflisi oma alla on wõtnud. Türgi rahwuslased on lõunast edasi liikunud ja Artwini ära wõtnud. (Ept.)

Teated sündmuste üle Gruusias.

„Echo de Paris'le“ telegraseeritakse 28. weebr.:

Taadan teile teateid, mis Gruusia tõõlised sündmusi õiges walgustuses näitawad. Juba pikemat aega koondasid enamlased wäeosasid Gruusia piirile mäesuurt kõidega ja suurte ratsawäe hulkadega, kes koos seisid peaasjalikult metsikute sartidest, perslastest, turklastest ja baškiiridest.

Moskwa kasutas ära Gruusia wiiwitamist nõukogude tehtud lepingu mõne punkti täitmises, näituseks laewade wõõjaandmises. Igast ettekäändest tuli röömuga kinni haarata, et „punaseks“ teha wõõmast „roosat“ plekki Kaukaasias, nagu detsembrikuul Bremen enamlaste nõupidamisel Gruusia enamline Eliawa õitles. „Ma usun kindlasti“, lisas Eliawa juure, „et Gruusias weel enne kewadet nõukogude wõim maksma hakkab.“ Lõpuks, kogu Moskwa ajakirjanduse ei wõsi kinnitamast, et Wenemaast lõõgupidamine idas wähenenb, kui pärast Armeenia wõõmist Gruusia enamlusele weel suudab wastu panna. Näib, nagu oleks Londonis peetaw idariikide konwerents enamlasi sundinud muutama, et Euroopat, kõige pealt türklast, seada enamluse poolt täiesti ärawõõdetud Kaukaasia ees.

(Eta.)

Wene-Ameerika kaubalepingud.

Moskwast, 4. märtsil. Raadio. Wanderlip, kes Wenemaale tagasi tulnud, seletas, et arwatawasti lõõmatel päewadel uuendatakse kõik Wene-Ameerika kaubalepingud, mis Martsust ärasõidoga tähtajaks tunnistati.

20 protsent Ameerika kaubalaewastikust on praegu ilma töõta. Need laewad on walmis kohe kaupade wedu Wenemaale Tallinna ja Riia kaudu algama. (Eta.)

Krassin Londoni jõudnud.

Londonist, 5 märtsil. Reuter. Krassin jõudis eile õhtul Londoni. (Eta.)

Krassini uued kawatsused.

Juttuajamisel „Den'i“ kaastöölisega Riias on Krassin järgmisi öelnud: „Moskwas oli nõuk. Wenemaa wõõlisesinajate nõupidamine kus karutati nõukogude Wenemaa wahekorda kapitalistliste riikidega, eriti kaubanduslises suhtes.

Konwerentsist wõtsid osa nõuk. Wenemaa esitajad Saksamaal, Inglismaal, Itaalias, Lätis, Soomes ja Persias.

Krassini kawatsuste järele peab Wenemaa peaasjalikult põõlumajandusele ja töõtusele tarwilisimate tooresainete ja masinate sisseweo eest hoolitsema. Juba ennemu on wõõja töõtatud kawa tooresainete ja masinate sisseweeks, kuid teda ei ole suudetud täita. Lõpuks tuleks wõõjamaalt weel sisse wedada sarnast kaupa, mida Wenemaa ise wõiks ümber töõtada. Kaubanduslise ühenduse puudusel ei pääsenud nõuk. Wenemaa wõõjamaa turgudele, mille tõõtu pidime suuruslikkude pakkumistega leppima. Kuni Wenemaa eksport weel korraldamata, peame wõõjamaa kauba eest kullas maksma. Praegusel silmapilgul on Inglis- ja Prantsusmaal Wenemaa kulla wastu midagi blokaadi sarnast olemas. Praegu kogub Wenemaa puid, linu, kanepit, nahku, härjasid, tõrwa, naftat, tubakat ja weinat. Nõukogude Wenemaa esitajad Rootsis, Inglismaal, Saksamaal, Eestis, Lätis, Soomes ja Itaalias on endid kaubawahetuseks walmis jeadnud.“

Saksamaast läbi sõites tahab Krassin Saksa kaubanduse, töõstuse ja rahaasjanduse esitajatega läbirääkimisesse astuda. Londonis loodab Krassin kaubanduslist lepingut teha, sest ta olewat wolitatud seda teatawatel põhjustel tegema.

Burtsewi uued paljastused.

„La Victoire'is“ jatkab W. Burtsew Saksamaa poolt sõja ajal Leninile wõõjamakstud miljonite paljastamist Wene walitsuse kukutamiseks ja segaduste sünnitamiseks.

Kaastegelasteks, kes tegelikult sellest awantüürist osa wõtnud, nimetab Burtsew järgmisi isikuid: Rasjet, Saksa ametnikku Bernis — Lenini kinnises wagunis saatjat, Rootsi pangaomanikku Warburgi ühes Protopopowiga; Saksa ajakirjanikku Alfons Pake; Norra sots.-dem. partei liiget, end. ministrit Stautingi; ajalehe toimetajat Borgbergi; ajakirjanikku Jorgensent. Peale nende nimetatakse weel praegust Wene saadikut Lätis Hanezki-Fürstenbergi; end. Saksa saadikut v. Lucius'i Rootsis; kantsleri Hermann Müllerit; sots.-dem. ajaloolast G. Meyerit Stokholmis; M. Erzbergerit ja parun Franz'i, endist Austria diplomaati.

Burtsew kutsub üles kõiki nimetatud isikuid endis awalikult taitsma, wastasel korral lubab ta uute paljastustega esineda.

„Morning Post“ elu-olust Tallinnas.

„Morning Post“ 22. weebr. toob oma Tallinna erikirjaseatja kirja: Nõukogude delegatsioon Tallinnas on palju mõõhem sõõltependaw, kui ma seda arwasin. Ma kuulsin segaseid juttu sellest, kuidas nad mootorites punaste lippudega edasi ja tagasi sõitsawad, just nagu oleks nad kogu selle linna ära ostnud, kuis ei ole näha, et enamlased mootorid ka tarwitaks; kui nad asjatelitusesse wõõja sõidawad, siis wõtawad hartlikult wõõrimehe, keda igatahes nende ukse juures wõõb leida.

Telegatsioon ajab „Peterburi wõõrastemajas“, kus punane lipp ripub ehk lehwib, nagu ilmselub näiwad. See wõõrastemaja on põõkuullisel, kus wähe läbisõõtmist ja sõõimist, nii et wõõb terwe kau aega Tallinnas wõõbida ja mitte rohkem kui paar korda tema juure satuda.

Ehk küll enamlaste esitajad rohkem rahwale silma ei torka kui teised wõõjamaa esitajad, on nad siiki wäga tegewad. Mende tegewuse tagajärjed awaldawad selles, et hõõnd Eesti diplomaatilise ja kaubanduslise sõõsikond Moskwa jõõtis ja et läbirääkimised on kõõmas kaubanduse korraldamiseks Eesti ja nõukogude Wenemaa wahel. On kõõkuleppele jõõtud, et enamlased saadawad tooresaineid Eestisse, kus wõõmased ümber töõtatakse ja siis nõukogude Wenemaale tagasi saadetakse.

Hinnad on Eestis mõõtma aasta jooksul õige tõõusud. Et aga Tallinnas wastuseis

APOLLO.

7., 8., 9., 10. ja 11. weebr. s. a. Kõik waatama ilma kisendawa reklaamita! Wõrdlemata mäng ja seadeldus! Haruldane lõõkpilt!

Saatus.

(Carola von Geldern)

Suurepärane drama 6 suures osas. Peaosas kuulus iludus Lotte Neumann.

Tulekahju. Ülõõbus naljapilt.

Homme „Postimehes“:

Rahwamajanduse osa.

Inf. Thomson. — Elektri suur-jõõjaamad turbarabadest.
Ob. — Inglise metsaturg.
M. — Tartu elektri-tramwai.
—epp. — Meie kartulisõõrup ja sõõkwetmine.
Joh. Aawik. — Wõõkesed teeleliised märkused (II. osa).

Eesti Kirjastuse-Ühisuse „Postimehe“

peakoosolek

laupäewal, 12. märtsil 1921, kell 12 päewal ühisuse ruumides, Rüütli tän. 9.

Ilmus Oskar Kallas

Sadakakskümmend uut ristinime.

III. trükk. Hind 16 mk.

Pealadu E. K.-Ü. Postimehe raamatukpl.

Kirjastus „Tõõl“ wõõjaandel ilmus:

Jaan Wahtra:

Blanc et noir.

Kogu puulõõsid, joonistuspaberit ja tõõlt.
Iga eksemp. nummerdatud ja autori poolt allakirjutatud.
Hind 150 marka.

Saada: Tartus Krüügeri raamatukaupl. ses ja Tallinnas „Rahwaõõlikool“ raamatukaupl.

Sunduslik määrus

kauplemise aja kohta Tartu linnas.

(Waata wõõtud Tartu linnawolikogu poolt)

§ 9. Käesolew sunduslik määrus peab igas kaupluses ja äri-ettewõtes nähtawale kohale wõõja pandud olema H. 5 m.

Saada

E. K.-Ü. „Postimehe“ raamatukpl.

Kes poliitilisest mõõtest,

ses ei saa läbi, ilma et tema ei loeks „Postimehest“, Eesti wanemat poliitilist päälehendjat.

tõõsta ei pane, ja et suurem osa waesest inimest rõõste ja puudustega warustatud, ses on peamegu kõik Ameerika punase Risti töö. Seda maad mõõda rõõnates tuleb kaunis tihti mõõtsi Ameerika ees tõõta.

Samal ajal on siia hulk inimesi, kelle juures muud wõimet ehk jelisõõndlikku annet tõõsta panna ei saa, kui ainult wiina joomise wõimet, ja kellel küllalt raha taskus, et oma naabrid tulitada. Hotelli, kus ma peam wõõbima, teeb joomine õige wastumeeliseks, joodikute karjumist on kuulda waheseina tagant poole öõni ja lauem, ja see läpeb sellega, et kõõrutsejad woorimeeste ega ära weetakse. Hotellipidaja saab sest joomisest suurt kasu ja et muretse oma hõõrdis wõõbiwate külaliste eest, kes maksawad ainult 200 marku, et nad wõõwad woodis lamada, seist magada on ju jõõmaatel tõõgmisel wõimata. Ka lõunajõõmine ei pidu jeal juurt lõõu, kuid see annab wõõmatuse pikentsiid tõõenbusi kommete kõõta taskuraamatusse teha. Mõõtusest, ma ei ole mõõgi näinud mesi, kes oleks wõõnud kõõrgu pipu suitsetaos, blimud sõõna ja lauda, aga nüüd olen ma seda näinud. (Eta.)

Kerenski tulewat Tallinna.

Nagu telegrammiga Tallinna teatatakse, oodatakse Kerenski lähemal ajal Tallinna.

Sõjaväeliste käik Wenemaal.

Kroonlinna nõuab töigi töölised, punaväelised ja madruste peresondade wabastamist Peterburis.

Eile on Kroonlinnast Petrograd järgmine raadiogramm saadetud:

Kroonlinna garnison nimel nõuab Kroonlinna ajutine rewolutsiooniline komitee, et kõik töölised, punaväelased ja madruste perekonnad, Petrosoweti poolt pantvangidena wangistatud, 24 tunni jooksul wabastataks. Kroonlinna garnison teatab, et Kroonlinnas on kommunistidel täielik wabadus ja nende perekonnad on täiesti puutumatud. Tema ei aja Petrosowetilt eeskuju wõtta, sest ta peab mõjugise teguwiisi, olgugi, et see meelehelikins wihas tarwitusele wõetud, kõige glatumaks ja häbistawamaks. Nõusugust teguwiisi pole ajalugu weel näinud.

Ajutise rewolutsioon. komitee
esimees: meremees Petritshenko.
sekretär: meister Gildas.

Uue nõukogu walimistest Kroonlinnas.

Täna pärit Tallinna raadiojaamas järgmine koht ühest raadiogrammist kinni, mis Kroonlinnast wälja saadetud:

„Mõõgiwad naised ja lapsed kannatawad kommunistide diktatuuri jurwe all. Meie kutsutajime eneste juures kommunistilise nõukogu ja ajutine rewolutsiooniline komitee ajutõigemalt päewadel uue nõukogu walimisele, kes oleks wabalt wolitud, kõigi elanikkude ja kogu garnisoni tahtmise awaldajaks saab." (ühesõnaga ei olnud wõimalik wastu wõtta, sest siis teine jaam hakkas meelega segama.) (Eta.)

Peterburis wõim endiselt Sinowjewi käes.

Nagu Tallinnast teatatakse, on Peterburis wõim endisest Sinowjewi käes. Peterburis olewat wõrdlemisi rahulik.

Kroonlinna ja Peterburi wahel peetakse läbirääkimisi.

Nagu Tallinnast teatatakse, on Peterburi ja Kroonlinna wahel läbirääkimised parlamentäride saatmise asjus alganud. Kroonlinn waatawat lähemaid saatkonna peale, mis Peterburist tahetakse saata ja nõudwat saadikute walimiste tõlmetamist teatud kontrolli all.

Moskwa raadio sõjaväerewolutsioonäärde wäljaadtumisest.

Moskwast, 6. weebr. Raadio. Kui kaincit mõtleja inimene eneselt küsib, mille peale loodawad nüüd sõjaväerewolutsioonäärid ja kindral Koslowski, siis teab ta enne järgmise küsimuse: kas tõesti loodawad nad nõukogude walitsust kukutada? Nad ise ja kirjutawad, et enamlus olewat liiga sügawalt juuri ajanud. Milles seisab siis asi? Nimelt selles, et sõjaväerewolutsioonäärid ja kindral Koslowski soowiwad suurt skandaali sünnitada ning segadusi wälja kutsuda, et kauplemist wäljamaaga katkestada ja liitlaste poolt wõimalikult uut sõjaritstus asjadesse segamist wälja kutsuda. Siis oleks ajutawa kogu eeskawa täide saadetud, saaksid nõukogude walitsusele uued tõkked loodud, talupojad ei saaks ühtki wikatit, Wenemaa töösus ühtki masinat. Samal aluspõhjal saadawad sõjaväerewolutsioonäärid ka järgnewad dõnistused toime.

Kuid Jumal ei anna wälja ja sõjaväerewolutsioonäär ei murra. Ühiselt ajume meie wastu-peoletungimisele! Mõnk. waenlased ja sõjaväerewolutsioonäärid püüawad juba kolm aastat töörahwa diktatuuri murda. Kuid weel on päesirohtu meie rohusarwedes! (Ept.)

Mässu juhid.

Moskwast, 7. märtsil. Raadio. Mässulise organisatsiooni esitajaks on brigaadi staabi kirjutaja Petritshenko. Teiseks wäljapaistwamaks mässajaks on insenermehaanik Oreshow. Organisatsiooni sekretäriks on madrus Turishin ja tema abiliseks madrus Perepeltin. Wiimase wend, tuntud kontrrewolutsioonäär, on tegelikuks sekretäriks ehk küll mitte ametlikult. Tegelikult wõtab weel osa endine preester Puttnin, praegune parempoolne sõjaväerewolutsioonäär. (Ept.)

Koosolek Kroonlinna mässu asjus.

Riiast, 5. märtsil. Moskwast teatatakse, et 4. märtsil Petrgradi nõukogus suur koosolek oli Kroonlinna mässu asjus, kus Sinowjew koosolijaid rahustas ja jeletas, et Petrogadil otsekohest sõjalist hädaohtu karta pole, sest et Krasnaja Gorka kindlus, mis nõukogudele truu, Kroonlinna üle oma suurtükidega walitseb.

Kroonlinna mässu juhid olewat kirjutaja Petritshenko ja madrus Turnin. Nende taga aga seiswat kapten Burgser, kindral Koslowski ja ohwitserid Kostromitinow ja Firmanski. Mässu olewat liitlaste abil wäljamaal olewad sõjaväerewolutsioonäärid korraldanud, et tsaariraha kursi tõsta ja selle peal spekuleerida. (Eta.)

Internatsionaalsed kommunistlikud polgud tuuakse pealinnadesse.

Riiast, 4. märtsil. Moskwast teatatakse, et wiimasel ajal rutuga n. n. internatsionaalseid kommunistlikke polkusid, mis peaasjalikult Gaksja ja Ungari sõjawangidest koos seisawad, lõunapoolt Wene pealinnadesse tuuakse. (Eta.)

Kuotwus Pihkwas.

Petserist, 5. märtsil. Isborskist üle piiri tuletjad jutustawad: Pihkwas rongid ei lähi, ajalehi ei ilmu, sõjawäes suur segawus, telegraafiühenus Peterburiga katkestatud. (Eta.)

Wäljamaalt.

Wenemaalt.

Kas alaline sõjawägi wõi militsis?

Küsimuse üle, kas alalist wõi militsi sõjawäge pidada, kirjutab „Prawdas" 26. weebr. punane ülemjuhata Poola wäerinnal kindral W. Luhaitshewski:

Militsiawägi on majanduslisest waatepunktist kõige suuremaks warjukülgeks, et selle ülalpidamisele ülemaalu, riigi majandust silmas pidades, harilikult ainult rahuajal kõhene on. Militsi süsteemi tähtsus majanduslisest rahuajal on just wastupidine tema sõjaajaline tähtsusele. Sõna organisatsiooni poolt on militsiawägi täiesti wäljaarenenud „sõjariistus rahuajal" süsteemi tüüp. Selle süsteemi oli kapitalistlise seiskonna edenemise ärajäämata kaasane. Kuid militsisüsteem on riigile äärmiselt kulukas. Militsiawägi on nii rõõgia suur, niiwõrd kulukas, et üleüldiselt enne ilmasõda teda ei pidanud. Ja sellegi pärast, militarismi kõrwamise tõttu, ruttasid riigid selle ideaali — militsisüsteemi poole. Kui ilmasõda nii ühtlasi poleks lahti puhkenud ja imperialism oleks endises põõrases tempos edasi sammunud, siis oleks militsisüsteem lähemal ajal elu wõidud. Ja siis poleks riikide üleelimine kõrtupõrakamine mitte neli aastat wältanud, nagu see nüüd oli, waid oleks palj kiirusega läbi põlenud. Tähendab, rahuajal on militsiawägi kajulik ja meeliteem, kuid sõjaajal on ta riigile kulukas ja häbaohtlik.

Majanduslisest seisukohalt peaks sõjaline riik püüdma enesele niisuguse sõjawäe loua, mis riigile majanduslisest wõimaldaks kõikidele sõdadele wastu panna. Militsiawägi aga ei ole niisugune wägi ja sellepärast ei wõi tema ajutamisest juttugi olla. (Eta).

Wõitlus kommunistlikku kirjanduse peale.

„Petrogradskaja Prawdas" 1. märtsist on Wenemaa kommunistlise noorsoo keskkomitee poolt wõitlus ankindadega wõlja kuulutatud kommunistlise luule, proosa, draama ja muusika peale. Ülesandeks on järgmised:

1) „Noorsoo Internatsionaal". Paulus peab olema kõik salmi ja rejnain. Wõitlusel enburba saamud teost wõib ülewenemaalisele organisatsioonile soowitada kui ilidu hõimusi.

2) Wäikeeb — sõna noorsoo elust (näidendis ärgu olgu üle kolme waatuse).

3) Jutt (mitte üle kolme poogna — 32 leheküljeg).

4) Salmid (ärkõll mis aine üle).

5) Noorsoo marss. (Eta).

Talupojad wõitlewad.

Moskwa „Pednota" 25. weebr. kirjutab: Talupojade kirjeldus kõrtub itta rõõtem sõjawalitsus ilma kriisikude, põllumeeste ja muurahwuste esitajateta.

Töörakonna keskõõkogu liikmed tegid sõjaaldemokraatidele ettepaneku sarnast walitsust moodustada, kuhu kuulusid kõikide Läti politiliste erakondade esitajad. Nende põhjusmõtteliste lahkuminekute pärast ei edene läbirääkimised.

Läti walitsuse otsused.

Läti walitsus otsustas toitlusministrit Kalnin'it Norrasse saata, et sealt Lätimaa jaoks hobuseid osta.

Ühenduses ülemjuhataja ettepanekuga ja arwesse wõttes sõjategewuse lõpetamist, otsustati ülemjuhataja staab likwideerida ja ülemjuhataja instituut ära kaotada.

Poolamaalt.

Raudteelaste streik.

Nagu Poola ajakirjanduse büroo teatab, on raudteelaste streik Poolamaad wäga ähwardawa kuju wõtnud. Poola wõimud on enamlaste raadio kinni püüdnud, mis adresseeritud streikijatele. Poola ajakirjandus näeb niisugune raadio saatmises Poola sisemisesse asjadesse segamist ja andaks oma rahulolematust.

Ida-Galitsia autonoomia.

Poola ajakirjanduse büroo teatel on suur jõimi saadikute grupp selle terme rea ettepanekuid teinud, mis reguleerimad Ida-Galitsia rahwastikke küsimust ja lubawad sellele maakonnale politilise ja kultuurilise autonoomia, misjuures Poola suwereniteet maksma jääb.

Austriast.

Sõjawäe mäss.

Londonist, 7. märtsil. (Raadio). Wiinist teatatakse, et tõsine sõjawäe mäss Ma.b.s lahti on puhkenud. Kaks ohwitseri, kes metsikut karistamist käskisid korda saata, on maha lastud ja sõjawäed kaitsewad endid tajumutes barrikaadide abil. (Ept.)

Iirimaalt.

Sõjawäe osa ümber piiratud.

Londonist, 7. märtsil. (Raadio). Dublinist teatatakse ametlikult: sõjawäe osa, 30 meest, piirati eile Killarney ja Buttevanti wahel ümber. Kaks ohwitseri ja 2 ametnikku on surma saanud. Wõitlus kestab edasi. Teatatakse mitteametlikult, et surmasaanute hulgas eilsel ümberpiiramisel ka kindral Simmons on. (Ept.)

Ameerikast.

Panama-Kostarika sõda.

Londonist, 7. märtsil. (Raadio). Panamast teatatakse ametlikult, et 2-tuhandeline Kostarika sõjawägi Sikjaala jõe juures üle piiri on läinud ja Guabitti ning Almirantti oma alla wõtnud. Garrisons tõmbas omad wäed Bocasdeltoro juure ilma wastupanekuta tagasi. Washingtonist teatatakse, et riigisekretär Hughes pärast nõupidamist president Hardingiga Panamale ja Kostarikale ultimaatumi saatis, nõudes waenu lõpetamist. Ühisriikide merekaitsjanduse ojatond olewat sõjalaewad Panama ja Kostarika sadamatesse ameerikaste elu ja waranduse kaitseks wõlja saatnud. (Ept.)

Ühisriikidest.

Wilson sisserändamise kitsendamise ja sõjawäeteenistuse seaduse tagasi lükaund.

Londonist, 5. märtsil. Reuter. Washingtonist teatatakse: Wilson ei kirjutanud sisserändamise kitsendamise ja sõjawäeteenistuse seadustele alla, seega nende peale wetot pannes. (Eta.)

Uuemad teated.

Kaubandus- ja tööstusministeeriumi seletus.

Kaubandus- ja tööstusministeerium awaldab järgmise seletuse:

„Sotsialdemokraadis" nr. 49 3. märtsist s. a. kirjutatakse, et Eesti Stokholmi saadik hra K. Menning on kaubandus- ja tööstusministeeriumile Rootsist kaupa muretsemisest ja olewat temale selle wahetalituse eest ministeeriumi poolt 2 protsendi suurune tasu maksetud. Kaubandus- ja tööstusministeeriumi poolt ei ole hra K. Menningile toimetuste eest ministeeriumi kasuks mingisugust tasu maksetud ega kawatseta seda ka edaspidi teha, sest tasumaksmise küsimust ei ole ei hra Menningi enese ei ka ministeeriumi poolt üleüldse üles wõetud. Kaubandusliselt agentidis ei ole hra Menning kunagi olnud. (Eta.)

Mõõgukirjade wahetus jõemaamõistetuste asjus.

„Izwestija" 26. weebr. awaldab mõõgukirjade wahetuse Wene esitaja Litwinowi ja Eesti wälisministri S. Piipi wahel. Litwinow palub sõjaraadioteel 12. weebr. surmamõistetuid Grusit, Pujerewat ja Wõisat kui kommunistlikke Wenemaale saata.

S. Piip lükkab selle palwe kui wahetesegamise Eesti kohta tegewusesse tagasi ja ütleb kõnist, et jõemaised kaubed wahetejõemisel Eesti sõjemistesse asjadesse enam ei kordu. (Eta.)

Egiptusest.

Tõstlastest Jamalli Ubaid kolmetõ.

(Doni kaubi korpuse Egipta hra Raja kirjutab).

Siin päewa pärast sõda aeta tõis sest ajast, kui ilma selgata Doni kaubi korpuses kõlitõõd tõen — Egiptusses, kuhu kool ewakueeriti Denikini wõgede lagunemise ajal. Meid lubati wiia Inglismaale — hariduse lõpetama paremates olude kui kõdus — sõõ ajemel sattusime Araabia kõrbe, Suezi kanaali äärde.

Elame telkides, koolitunde anname kõrkastest tehtud ulualustes. Doni walitsus saatis meid wõõrsmaale — ja unustas meid, tal enesel oli lagunemise ajal tegemist teistega. Ja inglased ei maksa koolis töötajatele palka mitte, sest kirjalik leping selles asjas puudub, suusõnalised esitajate lubamised on wäärtuseta, nagu ikka äriilma.

Kodumaalt teateid saame harwa — loomtust kodumaale pääseda — wähe. Kardan, et ilma uudisteta kodumaalt ajast sootu maha jään. Naabruses olewas laagris asub teisigi Eesti sugulsi.

Riia börse teated.

5. märtsil.

1 naelsterling — 860, 1 dollar — 220, 1 frank — 15.75, 1 Rootsi kroon — 49, 1 Taani kroon — 38.75, 1 Ülem-Ida rubla — 7, 1 Saksa mark — 3.60, 1 Soome mark — 6.25, 1 Eesti mark — 0.75, 1 Poola mark — 0.25. (Eta.)

Ülemaaline Eesti Meremeeste Liidu kongress

peeti Tallinnas 25. ja 26. weebr. ära. Kokku oli tulnud üle 30 saadiku, peaasjalikult Tallinnast, Tartust ja Pärnust.

Möödalähnud aasta tegewust ja tulewa aasta eelarwet ei saadud mõnesugustel põhjustel harutusele wõtta.

Päewakorras olid mitmed tähtsad küsimused. Ablaudmise küsimuses otsustati keskhaigekassaga ühineda, kuid häbakorralisie juhtumiste tarwis liidu juures wastastikune ablaudmise kassa asutada. Tähtsamaks päewakorra punktiks oli ühinemise küsimus ametiühisuste keskõõkogugu, mis esiteks saatawalt otsustati, kuid järgmisel kongressi päewal muudeti. Liikmemaks määrati 17 mk. wäljaspool meretoenistust teeniwatele ja 5 mk. töötu olewatele kuus.

Lepituskoja asutamine ja elluwiimine jäeti uue juhatuse hooleks. Liidu raamatukogu otsustati täiendada. Meremeeste kodu asutamise küsimus otsustati saatewalt ja tehti juhatusele kohuseks sammusid astuda, et Tallinnas saaks saruane asutus, mille järele suur tarwidus, wõimalikult pea ellu kutsutud.

Liidu juhatuse walimistel tekkisid ägedad waielused, mis selleg lõppesid, et kongress oma endist otsust ametiühisuste keskõõkogugu ühineda muutis.

Uude juhatusesse waliti A. Malm, E. Prosseldt, J. Timmermann, J. Maripuu, A. Hekker, P. Koor ja R. Süld. Kandidaatideks: Lõbus, Heeber ja Töru. Ametite jagamisel waliti esimeheks A. Malm, abiks A. Hekker, P. Koor sekretäriks, kassahoidjaks J. Timmermann, abiks R. Süld. Rewisjoni kommisjoni waliti E. Fuks, Kajt ja Kigand, kandidaatideks Kirilow ja Toonat.

Palgaolude lahendamiseks töötawad igas ametiharus teenimad meremehed eraldi uued palganormid wälja ja need normid pannakse siis walitsusele kinnitamiseks. Selle juures awaldati soowi, et tulewikus laewades palgaraamatud saaksid wälja antud.

Nõupidamine karjasaaduste wäljaweo asjus.

Pühapäewal oli põllutööministeeriumis umbes 40 asjast huwitatud isiku ja asjakundja osawõtel nõupidamine karjasaaduste wäljaweo korraldamise asjus. Pärast waeluisi ja mitmesuguseid ettepanekuid wõeti nõupidamisel järgmised soowitawaldused wastu.

Wõi, juustu ja liha wäljawedu peab kindla kontrolli all sündima, et alawäärtuslisie saaduste wäljamaa turgudele saatmisega meie karjade kaulsust ära ei rikutaks. Tunnistada soowitawaks, et wõi wäljawedu wõimalikult wäheste ettewõiste kaudu sünniks, et niiwiisi kergem oleks kontrolli teostada.

Wäljaweo lubade saamisel peaks põllumeeste organisatsioonidel eesõigus olema, kui nad wäljaweo lubasid tahawad saada.

Karjakasuatuse saaduste pealt wõib wäljaweomaksu wõtta, kuid see maks ei tohi nii kõrge olla, et ta wäljaweo wõimataks teeb, waid ta peab olenema turuhinna waheist meil ja wõõrsmaal.

Ülikoolide sisseswedu peaks kõigile waba olema, kuid peab kontrall olema ülikoolide hauduse ja teore munawalge sisalduse üle.

Soowi awaldada, et kaub.- ja tööstusministeeriumi juure asutatakse põllumeeste esitajatest komitee, kes esialgselt läbi harutaks põllumajanduslisesse sõjeja wõõrsse puutuwad küsimused.

Waielustes, millele järele need soowiawaldused wastu wõeti, pahandasid põllumeeste esitajad, mitte Tallinna linnawalitsusele on ilma sikema arupidamiseta laba antud 1500 puuda wõid wõõrsmaale wedada, kuna wõõrsmaalane wõi headuse ülle weel mingisugust kontrolli ei ole ja linnawalitsuse wõi kuuldawasti halwaks on leinud. Niisugune lauba wõõrsmaale wedu wõib Eesti wõõrsmaa turud jäädawalt kinni panna.

Peale selle leiti, et wõõrsmaalane (wõi naela pealt 5 penni, suitsuingi naela pealt 4 penni ja sardellitka pealt 6 penni) nende saaduste wõõrsmaale wõõrsmaalt teeb.

—tm—

Siseriigist.

Riikliste ja omawalitsuse asutuste tegewusest.

Tartu maakonnanõukogu walimiste tagajärg.

Riikliste waldade teated piirid kohaliku walimisbüroo poolt mõõdetud tõenäoline järele 4. märtsi õhtuks ära saadetud olema; praegu puuduwad nad aga ikka weel Luke, Wõrsja ja Põdla wallast.

Senise andmete järele wõõrsmaalane rahwuslik erakonnad maakonnanõukogus järgmisel arwul kohti saada: Põllum. kogud 8, iseseiswsotj. 5, sotj.-dem. 5, rahwaerakond 5, töörakond 1 ja Petpõõdärse walla kodanitud 1, kuna kristl. rahwaerakond ilma esitajata jääb. Suuretulewad teated ei saa mõõtawasti mitte neid arwusid muuta.

Endised Tartu maakonna kulge kuuluwad Kuigatsi, Kreni, Sangaste, Tõlliste ja Laatre on nüüd Walga maakonna kulge loetud ja saadawad oma teated sinna.

Maakonnanõukogude walimised.

Ülesitud rühmad on järmisel arwul kohti saanud:

Wiru maakonnas: põllum. kogud 8, töörakond 7, sotj.-dem. 4, iseseiswad sotj. 2, rahwaerakond ja Wene-Saksa rühm, kumbki 1 koha.

Harju maakonnas on häali saanud:

Põllum. kogud	10.487	(8.248 Rkg.)
Töörakond	5.549	(11.290)
Rahwaerakond	4.059	(4.967)
Sotj.-demokr.	876	(3.227)
Iseseiswad sotj.	2.480	(4.520)
Saksad	557	(835)

Waheraha wastuwõtmine normiwilja eest põllupidajatelt Tartumaal alanud.

Wabariigi Walitsuse poolt 22. weebr. s. a. kinnitatud määruse järele terawilja wabamüügi ja normiwilja äraandmise kohta peawad muu seas põllupidajad 1920. a. lõikusest andmata jäänud normilja kõige hiljem 1. maiks s. a. ära teoma sõjawäeja edaandmiseks. Andmata jäänud normiwilja asemele wõiwad põllupidajad normiwilja hinna ja turuhinna wahe raha ära tasuda järgmisel: 1919. a. lõikusest andmata jäänud wilja eest: nisu ja rukkid 130 mrk. puuda pealt, odrad, kaerad ja segaswili 100 mrk. puuda pealt; 1920. a. lõikusest andmata jäänud wilja eest: nisu 280 mrk., rukkid 240 mrk., oder, kaer ja segaswili 200 mrk. puuda eest. Sissenõutud waheraha antakse toitlusministeeriumile üle sõjawäele puuduwa osa terawilja ostmiseks.

Põllupidajad, kes 1919. a. lõikusest normiwilja oma ajal tähtajaks ilma seadusliste põhjusteta andmata on jätnud, nii ka need, kes 1920. a. lõikusest normiwilja ehk waheraha 1. maiks 1921. a. ei ole tasunud, wõetakse maakonnawalitsuse ko raldusel kohtulikule wastutusele (K. N. §. § 29).

Tartu maakonna walitsuses tehti normiwilja waheraha wastuwõtmisega 1. märtsil alguse, mille juures põllupidajad waheraha maksmise wõimalust esialgu tagasihoidlikult tarwitawad, wilja andade langemise tagajärjel. —l—

Kooli- ja seltsielu maakondades.

E. Ungerite Kaitsetajate Seltsi peakoosolek on laup., 12. märtsil, k. 10 hommik. „Wanemuises", kus peale seltsi aruannete ja kawatsuste ka järgmised asjakohased küned päewakorras on: prof. J. Mägi poolt — „Mille peal põhjendab karja pidamise" ja tapamaja direktori F. Wildini poolt — „Soidke oma karja tõõlise eest".

Kõigile seltsi liikmetele on isiklikud koosoleku kutsed juba eeja ti kätte saadetud.

Saare walla Põllumeeste Selts on enne ilmasõja algust asutanud, kuid sõjaolude tõttu ei saanud ta mõõda nõõtat enam tegewust awaldada.

Möödalähnud jõgisel laskis ta ennese uuesti registreerida. Selts on selle ajajooksul üüd kõm piduõhtut toimetanud, mida kõik kordusõhtuks wõib lugeda, jõgisel olnudega wõrreldes.

Seltsil on laialdased kawatsused hariduse kui ka majanduse suhtes. Sellepärast oleks kõigist soowitaw, et kohalikud koha ikka seltsi elust soojalt osa wõtaksid, olgu kas liikmeks astumisega ehk tegewalt kaasa töötades. Piduline — suarekene.

Tähtwere wallanõukogu maad jagamas.

Sõduritele ja neile perekondadele ilmatsalu mõisa kruudist maajagamise asjus oli Tähtwere wallanõukogu 4. märtsil kokku tulnud. Sinna linnus ka riigimaade ülema wolinik, kes nõudmise üles seadis, mille järele ka mõnedele teistele wäljaspool Tähtwere walla elawatele wahwamatele sõjameestele tuleks nimetatud mõisa kruudist maad anda. Sellele nõudmisele all nõukogu liikmete wastawaldus nii äge, et riigimaade ülema ajemikul muud üle ei jäänud, kui oma paberid kokku wõtta ja ära sõita.

Selle järele asujad wallanõukogu liikmed ise maajagamisele. Maajagajad olid nüüd muidugi ainult oma walla liikmed.

Kas ei oleks seda mitte omapoolne poliitikaks nimetada? Ime oleks, kui sarnane maajagamine kinnitust leiab. E. N.

Kirjawõõrustus

Kuigatsi K. Kaldastel. — Oen meelega tulels [illegible] tus Teie joowile wõõru. Kuid tõõnitsen [illegible] tawad. Leppige selleg. [illegible] — tõõwe [illegible] maani jaate tõõgi tõõte.

Jõõ. A. Tõõrison. — Stin. — [illegible] „Kurba muusikatõõrus jõõjamaa" [illegible] kõõmerõõse lõõtamiste lõõtamiste.

Di. Jõõme Teie tõõ [illegible] sõõtamaa. Wõõmõõse teate jõõme [illegible]

J. A. L.-L. — [illegible] teated saadaste. Põõrõõmõõ [illegible] —ttõõ— Teie [illegible] nõõ, et meie [illegible] lõõnõõste [illegible] ja [illegible] nõõ ja [illegible] Kõõgõõ [illegible] õõmõõ [illegible] õõ [illegible] õõ [illegible] õ

Eesti Koorefse Kaswatuse Seltsi aastakoosolek

peeti 6. märtsil tütarlaste gümnaasiumi ruues majas, Lõõljandi tän. Koosolekut juhatas Seltsi president prof. P. Põld, protokolli kirjutas sekretär K. E. Sõõt.

Seltsi, eriti juhatuse tegevuse ja energia on läinud aastal koondunud peaasjalikult oma tütarlaste gümnaasiumi uue maja ehituse lõpule-viimise peale. Selle juures on suur raskusi rahapuudus ümnitanud, misläbi siis ka 2-miljoniline laen Eesti pangas on tehtud.

Ehitustöö algas juulikuu esimestel päevadel m. a. Maja pidulik ümistamine oli 26. weebruaril ja kooli tarvituseks kõlbulikuks tunnistamine ehituse peawalitsuse esimehe ja Ilmatsenseeri poolt 2. märtsil.

E. K. K. Seltsi liikmete arw oli sõja tõttu 60 peale kokku kuiwanud, nii et liikmemaksude summa läinud aastal kõigest 2370 mk. wälja tegi. Endistel aegadel oli seltsil kaugemal wäljaspool Tartut 90 osakonda, kes nüüd muist iseseiswat tegewust on alanud, muist selle lõpetanud.

Seltsi leekoheidja J. Kurikoff kandis 1920. a. kassaaruande ette, milles sissetulek wäljamineku tasakaalus seisab 2.489.826 margaga. Ühtlasteks sumemateks sissetuleku summadeks tuleb lugeda kewadel ärapeetud loteri ülejääk 106.563 mk. ja Eesti panga laen 1.979.547 mk. (mille juurest on laenutegemise kulud maha arwatud). Kõik sõja wäljaminekus langeb muidugi koolimaja ehituse kuludeks, ehk olgu siis selle juures ütlemata, et 86.000 mk. mööbli ja 79.907 mk. tüttematerjali peale on kulunud.

Seltsi juhatus on Wabariigi Walitsuse poole palwega pöörnud ehituswõlgade tasumiseks 1. etapiraha anda.

Direktor A. Raudsepp'a poolt ettekantud kooli rahalise aruande järele oli läinud aasta wäljaminek 2.404.967 mk. Selle katmiseks saadakse riigiwalitsuselt 803.779 mk. ja õpilaste koolirahade läbi 1.138.085 mk., mis kokku wälja teeb 1.939.864 mk. Sellega jääb siis weel E. K. K. Seltsi ja koolijuhatuse kanda 455.103 mk., mis aasta jooksul annetuste, pidude toimepanemise ja loterii läbi pidi sisse tulema.

Soowitaw, et seda iseärants need tähele panekfid, kes E. t. gümnaasiumi õperaha kõrgeks peawad.

Kool töötas 25 klassiga, milles aasta algul 1084 õpilast, lõpul 976 oli, kellest pärit oli Tartu linnast 52 proc.

Praegu on E. tütarl. gümnaasiumis esimeseks juhuslikuks wõõraks õpetatawaks keeleks Inglise keel. Koosolewate lastewanemate poolt awaldatakse nõudmist, et selle asemel Saksa keelt kui rajawahwa keelt saaks õpetatud, mis praktilisele otstarwetele wastab. Tehakse kooli kuratooriumile ülesandeks selles asjas tarwilikka samme astuda.

Teiseks soowitatakse koolile weel ruumisid üürikorteris juure muretseda, mis wõimalikuks teeb, et kõik õpilased wõikfid enne-lõunasel ajal õpetust saada.

Eestiselfuse poolt kokkuseatud seltsi eelarwe 1921. aasta kohta bilanseerib 2.700.000 margaga. Selle summa katmiseks loodetakse sissetulekuid: Seltsi liikmemaksudest 20.000 m., kingitusi 700.000 m., loterii läbi 300.000 m., pidudest 300.000 mk., kusjuures 1.500.000 m. weel laenusid peab tegema.

Selle järele on siis wäljamineku wõetud: wõlgade tasumine, maja wälisuine krohwimine, katuse katmine, kooli inwentaari muretsemine, wõla protsentide maksmine ja mõned wähemad kulud. (Peale selle iseärwel weel need wäljaminekud, mis kooli ülewalpidamine nõuab).

Eestiselfuse liikmete arwust langes loosi läbi wälja P. Põld ja J. Kaart, kes ühel häälel tagasi waliti. Dr. E. Luik oli kirjalikult teatanud, et ta aja puudusel eestiselfusest ära astub. Tema asemele waliti J. Warrik, samuti waliti seltsi eestiselfusesse ka koolijuhataja A. Raudsepp.

Kooli kuratooriumi liikmeteks waliti Dr. A. Schulzenberg, prof. Dr. H. Koppel ja J. Warrik. (Muist liikmeid walib õpilaste wanemate komitee).

Rewisjoni kommisjoni waliti endised liikmed tagasi: O. Rüütli, H. Naag ja J. Johanson. —t.

Tartu teated.

Tallinnas toimepandud pidu

Tartu E. tütarlaste gümnaasiumi kapitali heaks on kuulbawasti 100.000 marka puhast kasu annud.

Tartu maakonna hariduskongress

peeti eile Tartus ära raamatukogude wõrgukaowa küsimuste läbiharutamiseks. Kutsutud olid kõikide waldade kooliwalitsuste ja 57 hariduse ja raamatukogu seltside esindajad, kuid kongressist wõttis osa ainult 30 haridustegelast. Kõneles Tartu maakonna hariduse instruktor hra Weibe „Rahwahariduse töö organiseerimisest oma abi alusel".

Pikem kirjeldus ilmub ruumi puudusel järgmisel „Postimehes".

Wõõrawõõrastele pärisnimede eestistamise asjus

kutsus Akadeemiline Emakeele Selts pühap. 6. jkp. k. 11 e. l. kokku seltskonna, kirjanduslikude ja teaduslikkude ringkondade esindajate koosoleku, millest wõtsid osa muu seas ka prof. Kettunen, prof. Jõgever, dotsent Ernits, õp. A. Saaberk, prof. Visen, kirjanikud Friedebert Tuglas ja K. E. Sõõt, riigikohtu esimees adw. Parts ja teised. Koosoleku eesmärgiks oli uuesti esile tuua enne juba mitmel puhul üleswõetud ja pärast jõuka jäänud küsimus, mil me kultuuri kõrgu iseloomustaw tähendus. Nagu teada, on meil orjaaja mõlestusena hulk sõjateelisid nimesid kaplis kaelas, millest seni ei ole piisatud lahti saada, nell, esiteiste, sarnaste wähegi „ametlikkude" asjade kõrgu were olewa osawõtmatuse ja hooletuse tõttu.

Ei ole kordagi elawamalt reageeritud üleskutsetele, millega omal ajal esinenud Dr. Kallas ja üksna hiljuti E. Kirjandusseltsi koosoleku W. Ernits, ega ole õieti ka kellegi poolt wäljatõstatud juhtnõõre, mis kreksid wõimalikuks sarnaste elawa reageerimise. Eestlane, kes küll wõõra nime ebakohasust tundis, oleks soowinud seda maha raputada, kui häbistawa ajajärgu jäänust ei ole siiski kordagi saanud küllalt tugewat tõuget selles asjas otsustawamate sammude astumiseks. Selle tõukendaja osa oma peale wõtta oligi tähendatud koosoleku ülesandeks.

Koosoleku juhataja waliti õp. Bundberg. Pärträäkimistel nimetati esirinda küsimus, kui wõõra nimede muutmiseks Eestis olemas tarwilikku pinda. Olgu, et eestlane loomult kõlmem ja kunnisem kui tema põhjapoolne naaber soomlane, peaks temaga kaasatundma ettewõttele, mis kaotaks nüüd lõpulikult mõõdunud ajajärgu wiimased wähesedki jäänused.

Nagu Soomes peale 1905. a. sündmusi suure rahwastunde tõusu aegu teatud ringkonna eeswõttel ühel hoobil läbi wõõrade muutmise asi, nõuda peaks pärast wabaduse kätewõitmist ja wõõrise tunnistuse saawutamist meilgi maad wõtma tarwe nõuja spoolgi esineda omas ja mitte wõõras laenatud kuues. Ei tohi lubada juhtumisi, analoogiliji sellele, et Saksa kirjanduslooslased nõlt. põlisfoome tõugu kirjanikku Juhani Ahoo ta rootsikeelse perekonnanime Brofeldti tõttu tembeldawad germaanlaseks. Ei lasta wõõrastе filmis kaotsi mõna teona kõige wõõrtuslikumaid osajõid. Ja selleks peab algatuse oma peale wõtma meie intelligentsem klass — teadlased, kirjanikud, õõõpilased, koolihõõrajad.

On tarwis siis maa- seda kõiktustööd, kõnnis wõõra ajaa albumid selestuste, näpunäidete ja soowitawate uute nimede nimetustega, awaldada ajalehtedes asja kohta käiwaid kõõutusi ja kõige pealt ise hea eeskujuga rahwa meeleolu oma poole wõita.

Hoiduda tuleks iseärants labastest wäärkodanliselt sentimentaalsetest nimedest ja rõhutada iseloomulikumate, tabawate nimede tarwituselewõttu. Tulekfid läbi uurida mõte kõhanimedes peituwaid rohkeid wõimalusi uute nimede tuletamiseks, tuleks otsida juhtiksid nimede tagawara mõtmekõõstamiseks ja rikastamiseks, tuleks kõigiti kaalda hoolt selle eest, et uued nimed saaksid omapärased, karakteerseed ja selgrookad.

Selleks kuluks ära suurt ja põhjalikku tööd. Ainult me haritlaskonna kaasabi ja toetaw käsi wõimaldaks läbi wiia alustatud ettewõtet. Maal tuleksid läbi uurida kirikuraamatud, tuleks käia isiklikult mõju awaldamas inimestesse, kel põhjust oma nime eestipärastada, ja ära naidata, kui tähtis meile on ka wõõrsil alati esineda oma rahwa liigetena ja mitte mingijuguse maa ja taewa wahel rippuwa ebakindla elemendina.

Peale pikemaid harutusi jõutakse otsusele asja kõõmapanekuks walida kommisjon, kes lähemal ajal, igatahes juba käesolewal kewadel, ja wõimaltsult kõige lähemail nädalail, korraldab ülekõõdise awaliku koosoleku asja põhjalikumaks harutamiseks ja seltsõõnnaga otsekohesesse kontakt astumiseks. Komisjoni waliti Emakeele Seltsi esimehe dotsent Dr. Lundberg, adw. Parts, not. Kristelstein, K. E. Sõõt, õp. Soll, õp. Niemar ja ülõõp. Oras. Ühtlasi tehakse otsuseks asjakohase albumi wõõrastõõtamine läänta Emakeele Seltsi hooleks ja ühineda Eesti Kirjanduse Seltsiga, kus sama mõte juba mitu aega liikmel olnud.

Sellega lõpeb koosolek, millega ammu õhus rippunud wahusale küsimusele nuestki kõik antud. —r—

Alkoholi wastu wõitlemise kursusta

peale, mis homme kell 8 õhtul prof. M. Wittfogi juhatusega ülikooli keemia auditooriumis algawad, juhime weel kord tähelepanu.

Meie, kes tahame joomise wastu wõidelda, peame leade jõõrlistadega warustatud olema, teaduse jõõrlistadega. Paremat juhust nende omandamiseks ärge oodake! Teile pakutakse teadmisi esimesest allikast ja üksna lõõma maksuta. Kõigen laskem siis professorilel, kes asjale wõga soojalt nõstu tulnud, oma aega ja jõudu asjata kulutada. Nõõ, kellel nähegi wõimalik, kõngule! Eksisteerimist on kõigil waba.

Eesti Ülikõõlaste Karskuse Ühenduse

poolt 6. märtsil korraldatud koosolekule oli 50 ühenduse liikmest ainult 10 ümber lõõnud; nõõtsi saadud juba kolmandat korda liikmete wõõtsel arwul ilmumise pärast tõõtawa Hõõdõõs mõõrata. Ja ülõõpilase H. Petri tõõne jäi sellepärast ära. Waliti kõõs saadikut, kes E. ü. K. Ühenduse XI. Eesti karskuskongressil peawad esitama, ja kaks juhatuse liiget mõõdukuse põhimõõte pärast lõõhenduseõõ wõõjaastunud juhatuse liigete asemele. Ühes.

E. W. Vigastatud Sõõjameeste Ühiseõõ Tartu osakonna koosolek

peeti eile osakonna ruumides ära. Osa wõõtsid 63 pärisliiget ja 3 toetajat. Kuulati osakonna möödaläinud aasta tegemise aruanne ära ja möõrati juhatuse liigete palkadeks: esimehele 3000 m., sekretärile 4500 m., kassapidajale 1500 m. ja waranduse hoidjale 1000 m. kuus.

Ühiseõõ põhikirja täiendati ja parandati mitmeti, peale muu wõõti wastu eõõõ ühiseõõ nimetada Sõõjameeste Ühiseõõõ

6. märtsil kell 6 homm. lahkus siit ilmast waikselt minu armas abikaasa, meie hea ema ja wanaema

Sophie Huik

sünd. **Kendra.**

Sünd. 31. jaanuaril 1869. Surnud 6. märtsil 1921.

Matmine neljapäewal, 10. märtsil, kell 3 p. l. Otepää kirikumõisast Otepää surnuaiale. — Palume sugulasi ja tuttawaid osa wõtma tulla.

Sügawas leinas mees, lapsed, lastelapsed, wend ja sugulased.

Raske haiguse järele lahkus siit ilmast 6. märtsil 1921. a. 70. eluaastas

Karl Priggo.

Leinas omaksed.

„Wanemuise" teaater.

Teisip., 8. märtsil kl. 8 õ.

Traviata.

Ooper 4 w. G. Verdi muusika.

Neljap., 10. märtsil kl. 8 õ.

Uus! Esimest korda: Uus!

Krahw Luxemburg

Operett 3 vaatuses. Franz Léhari muusika.

NB. Ettekande ajal uusi ei pääse.

Wanemuises

kolmapäewal, 9. märtsil, kell 8 õhtul

demobiliseeritud sõjawäel. liidu

awamise-pidu

Eeskawa: Orkester, 2 näitemängu Wanemuise tegelaste poolt, kupleed, tantsud. Mäigib sõjawäe orkester. Piletite müümisest Wanemuises kassas kolmapäewal, 8. märtsil, kella 10—12 ja õhtul kella 6 alates.

E. H. S. Tartu Kõrgem Muusikakool.

Ülikooli aulas laup., 12. märtsil,

4. õpilaste-õhtu.

Hakatus kell 8 õhtul.

Kutsekaarte wõib saada kooli kantseleist, Lossi tän. nr. 15, kella 10—12 ja 4—6.

Tartu telefoniwabrik, Aktsia-Selts.

Aasta-peakoosolek

neljapäewal, 31. märtsil, kell 6 p. l. Tartu Kaubanduse ja Töästuse Seltsi ruumides, Suurturg nr. 17.

Koosoleku päewakord:

1) Koosoleku juhataja walimine.
2) 1920 a. aruanne.
3) 1920 a. puhtakasu jaotus.
4) Eelarwe 1921 a. kohta.
5) Walimised.
6) Aktsia kapitali suurendamise küsimus.
7) Ehituse küsimus.
8) Läbirääkimised.

Põhjuskirja p. 51 järele on aktsionäärid, kes soowiwad hääleõigusega koosolekust osa wõtta, kohustatud 7 päewa enne koosolekut aktsiad ehk panga tunnistused, kus need hoiul on, seltsi juhatusele Tartus, Riia tän. nr. 77 H. Lell'e kontorisse sisse saatma.

Kõige paremat seepi

Eestis walmistab keemia- ja seebitööstuse wabrik „Laborator" Tallinnas, sest temal on kõige paremad Jugoslawia tooresained ja töötab kõige uuemate ajakohaste masinatega.

Saadawal:

Lõhnawad tualett-seebid, pesuseep, Kölni weed, juukseweed, saapakreem.

Ainuesitus ja müük: Tallinn, A.-S. „Atlanta", Wiru tän. nr. 4, kõnetraat 8-23 ja 7-93.

Ostmised

Kellel on

wereli rohelise plüüsi saalitaretamise müüa, teatagu ühes hinnaga kirj. „Rohelise" all.

Soowin wähehaat

talukohta

Asja mõt rentida. Pakkum. saata kirjal. 15. märtsini Ladumise tän. 21, kt. 10. K. M.

Kellel on

ilus 3 toa ja kõigiga

korter

ära anda? Teatada kirjal. Tallinna, E. Juhtemaile tän. nr. 6/2, kt. 4. E. D.

Talukoht

Wiru maakonnas on rendile anda. Aug. teatagu Fortuna tän. 44, aitas.

Lotjadega pundewedu

Läänest, Ahijärwelt, Kallastelt ja Omedolt Tartu ja

palkide parwetamine

Ahijärwelt, Kaare-Perawallast, Kallastelt ja Kargajalt on ära anda. Soosoowijaid palutakse soowiawaldused kirjalikult sisse anda hinna äramääramisega Tartu maakonna küttekomiteele, maakonnawalitsuses, tuba nr. 19.

Töö wõtmised

Üliõpilane annab tunda

matemaatikas.

Kõnetund kella 2—4. Peterburi tän. nr 30, kt. 8.

Prantsuse, Wene, Saksa keele ja matemaatika

tunda

antakse Wladimiri tän. nr. 14, kt. 6, kella 4—5.

Kaunemat aega riigi mõisas olnud raamatupidaja ja waraholdja

otsib teenistust

Lähemale edt kauplusesse mingisugune ameti peale. Tunnistused on olemas. Adr. Põltsamaa laudu, Ainsaare mõisa, Juhansoni.

Töömees

soowib kohta maale talusse. Tunneb ka ehituse töö. Lähemaid teateid saab Roosi tän. nr. 48, kt. 3.

Töö pakkumised

Maale maitseste talusse on

tüdrukut

tarwis. Kaupa tehakse 9. weebruaril Peterburi tän. nr. 37 kella 12—2.

Noormees,

gümnaasiumi hariduisega, on tarwis kirjatööde peale. Pakkum. jätt. „Noormees" all.

Wilumb

treialit

on tarwis Tiigi tän. nr. 74.

Laewa wald tarwitab

telliskiwimeistrit.

Kaupa tegema tulla pakutakse Laewa wallamõisasse 11. märtsil 1921 a. kell 12 l. e.

Wallawalitsus.

Aednikku

(poisimeest) on maale tarwis. Suusõnal 14. stp. kella 10—1 Tähtwere tän. 3, kt. 2; kirjal. Keeni jaam, Soome t., M. Ertel.

Köögikompweekid

„Zimo"

walmistatud kahjuta ollustest, lahendawad röga ja parandawad ruttu köha, hääletust ja katarri.

Karp 35 marka.

Ladu H. Siemeri apteegi wagasiinis,

Tiigi ja Peplerí tän. nurgal.

Willa- ja wärwimisetöästus.

Pihkwa tän. 1-a.

teeb kõrtude töö kõige ülemala joonsul walmis, kiirest korras hõisetoodud päewal.

Laupäewa hommikul ladus

administratiiw määrus,

tõitluseminäär wälja antud, ühes wallawalitsuse tunnistusega. Leidjat palun hea wastutasu eest äratuua Pihkwa t. 8, kt. 8.

Tartu Pank

Tartus.

Ärisels 28. weebruaril 1921.

Aktiva.		Passiva.	
Kassa ja jookswad arwed	2.170.437.55	Aktsia kapital	1.500.000.—
Laenud ja wekslid	22.154.508.73	Tagawara kapitalid	550.197.89
Korrespondendid Loro	1.211.737.88	Hoiusummad	32.674.124.20
„ Nostro	10.857.806.44	Korrespondendid Loro	4.112.474.26
Jaoskonnad	1.900.124.43	„ Nostro	1.586.431.89
Ärikulud	1.047.891.10	Jaoskonnad	1.457.027.81
Wäärtpaberid ja kupongid	886.811.39	Protsendid ja kommisjon	3.039.730 87
Mitmesugused arwed	5.732.709.96	Mitmesugused arwed	1.042.040.56
	45.962.027.48		45.962.027.48

Tartu Pank maksab:

Jookswate arwete pealt	4%
Hoiusummade pealt 3 kuu eest	4½%
„ „ 6 „ „	5%
„ „ 12 „ „	6%

Kõiksugused panga operatsioonid.

Kolmas Tartu Laenu- ja Hoiu-Ühisus.

Asemikkude kogu

aasta-koosolek

teisipäewal, 15. märtsil, ühisuse ruumides, Suurturg nr. 8.

Päewakorras: 1) Koosoleku aawamine ja juhataja walimine. 2) 1920 a. aruanne. 3) 1920 a. puhtakasu jaotamine. 4) 1921 a. eelarwe. 5) Walimised. 6) Uus põhikiri ja sellest järgnewad küsimused. 7) Läbirääkimised.

Hakatus kell 7 õhtul.

Ei peaks koosoleku hakatuseks tarwilikku arwu asemikke kokku tulema, peetakse järgmine koosolek selsamal päewal kell 8 õhtul asemikkude arwu peale waatamata ära.

Juhatus.

Tarwitajad!

Nõudke restoraanides peenemaitselisi

O.-Ü. Tartu Aiawilja Ühisuse

LIKÖÖRE

ainult kinnistes panderollitud pudelites.

Müügil on:

Mustasõstra liköör
Kakao liköör
Mai liköör
Tsitroni liköör
Wabarna liköör
Köömne liköör
Pomerants

Kohtla-Järwe ja Kukruse riiklise põlewkiwi kaewanduste

16 palkidest töölistemajade (à pikkus 16 sülda ja laius 4 sülda)

ehitustöö

wähempakkumise teel

antakse 15. märtsil s. a. wälja. Plaanid ja lähemad tingimised iga päew kella 10—2 näha põlewkiwitööstuse juhatuses — Tallinn, Lai tän. nr. 54, ja Kohtla-Järwe (üle Kohtla jaama) ja Kukruse (üle Sompa jaama) kaewanduste kontoriles. — Nimetatud majade juures ettetulewate tööde üksikhinnad palutakse kinnistes ümbrikkudes kuni **14. märtsini sisse anda.** Ümbrikkude awamine ja tööde äraandmine Kohtla-Järwe põlewkiwi kaewanduse kontoris 15. märtsil kl. 12 p.

Riiklise põlewkiwitööstuse juhatus.

Kärewere metskonnas

müüakse kohalikkudele elanikkudele riigi kulul üles raiutud **ehituse-palkisid** ja **kuiwi põletispuid** Kärewere-Laewa ja Kärkna metsadest igal ajal wäliselt arwul Kärewere mõisas.

Metsaülem A. Seesmann.

Müümised

Müügile toodud

märasid

ja teisi

hobuseid

Hobuste tän. nr. 1, sisseõõuhoone „Wõitma".

Hobune,

tõsta, saan ja regt müüa Aleksandri tän. 73, krt. 3.

Wastu lüpsmisaaja

lehm

müüa Haaslawa Sirgu talus.

Klawer,

mõõblit, peeglid jne. müüa Tiigi tän. 5, krt. 2.

2 hobust

ristatõuga, saaniga ja wankriga müüa Westi tän. 19, näha iga päew kella 9—11.

Müüa

suur talukoht (20 werста linnast), 5-hobusejõuline rehepeksu garnituur ja mitmed majad. Küsida Kuriona tän. 26, Kiima käest.

3 hobust,

1 kiine mõra, 7 a. wana, 2 erk. 3 werst. tõrge, müüa Wabaduse tän. 37.

Müüa tulekindel

rahakast

(7 p.), raudwoodi wedrumadratsiga ja meesterahwa kuld uur Riia ja Tähe tän. nurgal 17, poes.

Kruubimasin

müüa Jõe weskil, Elwa laudu.

Müüa kõige

õmblusmasin.

Tähtwere tän. 1, krt. 1.

Müüa suur 15-pangeline

waskkatel.

Wabaduse tän. 2, krt. 1.

Müüa

laudtina, 12 ferwiettt, woodtlinaud, padjapõõre, naister. Hollandi lõuendist pesu ja lapsekiee teki. Tulla kella 11—5 Tähe tän. 66, krt. 2.

Müütakse Peterburist toodud

mõõblit:

punajest puust kaardilaud, naister. töölaud, kirjutuslaud, teemasinalaud, punajest puust etaažäär ja kell marmori sees. Tähtwere tän 5. krt. 2. Doktor S.

Dr. A. Lenzner

Naha- ja suguhaigused

Iga päew kella 9—11 ja 5—7.

Küütli tän. nr. 23, krt. 4.

Dr. E. Bobruschkes.

Naha- ja suguhaigused.

Kella 10—11 ja 4—6.

Magasiini tän. 16, korr. 5.

Ämmaemand

A. Eller.

Tähe t. 71, k. 3.

Ämmaproua

Erits-Blum

Peterburi tän. 17, krt. 6.

Ämmaemand

H. Switer

Wallikraawi tän. 6, korr. 1.

Hobuseid

ja 1- ning 2-hobuse tõstwankrid müüa. Küsida Riia tän. 40/42, majahoidjalt.

Müüa fisemõõtkam

aurukatel

18 HJ. Jõeste tüüpide Emajõe tän. nr. 3. 23

Majad

ilusa aiaga müüa. Küsida iga päew kella 3—4 Riia tän. 48, teisel korral.

Müüa eestikeelseid

juturaamatuid

ja tarwilatud Eesti ning Ob.-Ug.

postimarkide.

Näha iga päew kl. 3—1/26 p. l. Pihkwa tän. 48-a, krt. 3.

Odamestt müüa põlisugu

mõõblit

ja majatisiu. Näha iga päew kl. 9—13 e. l. Lille tän. 9, krt. 6.

Ostetakse 2—5 toega

korterit

155ziga. Teat. „Postim." tal. 27

Täkkusid

Oruunab loomawelsker Aug. Sihlat. Elukoht Balga tänavamajas.

Kaotatud

neljapäewal, 3. märtsil s. a., mõni nahkne läkkott ühes raha ja dokumentidega, Agnes Bonatelli nimelised. Ausat leidjat palutakse ära joota Pärnu tän. 42, krt. 1, kus waho omale jõuab.

Soome kodanikkude mõisad Eestis.

Soome kodanikkude mõisate küsimus teeb Soome ajakirjanduses seda puhku rohkesti kiha. Üks ja teine ajaleht harutab Eestis mõisate äravõtmist ja et seda mõisate äravõtmist Soome kodanikkudegi mõisate pealt Eestis tahetakse ulatada. Mõisama on diplomaatilised harutused asja tohta lõimas. Nii palju kui seni näha, ei jalga Soome walitsus Eesti walitsuse õigust mõisamaid oma äramõõgemise järele tagwitajele wõta, kuid Soome walitsuse arwamine kaib sinna poole, et äravõetud mõisate eest tuleb wastawat tasu maksa. Soome kodanikkude mõisate wäärtus Eestis hinnatakse 80 miljoni Soome marga peale, see summa teeks Eesti rahas umbes 800 miljoni marka wõlja. Niisuguse summa peaks Eesti walitsus mõisate äravõtmise puhul warsti wõlja maksma. Mõisate äravõtmine pundutab ka Soome riigi huwisid, sest et [illegible] Soome lehtedest näha, saab Soome [illegible] oma kodanikkudelt Eestis olewate [illegible] maksusid. See maksu küsimusti [illegible] Soome riigi asja harutajele wõtma.

Mõisate äravõtmise puhul wõtab Soome ajakirjandus Soome kodanikkude Eestis leidnud mõisad üksikasjaliselt harutajele. Meil on ajakirjanduses häält tõstetud, miks Sangaste mõis ei ole tänini jaotajele määratud. Lugu seisab aga selles: Sangaste mõis, 1808. aastast peale krahw Bergile omandus, kuulub Soome alamale krahw Friedrich Bergile. Niisama omandab Sangaste krahwi poeg F. Berg Hummuli mõisa Wiljandi maakonnas. Poeg on Soomest pärit olewa naisega abielus. Hummuli osteti 1916. aastal neis rahades, mis krahw Berg Soomes Elimäe mõisa äramüümisest sai. Hummuli on siis tõesti Soome rahaga ostetud, wäidawad Soome lehed.

Manapää tihelkonnas omandasid Zeidlerid Karste mõisa. Zeidlerite isa oli omal ajal Võitbaris gümnaasiumi kooliõpetaja ja Soome alam. Praeguste omanikkude käes on mõis alles 1917. a. peale; ta on Soome rahaga ostetud ja mõisa parandamiseks on suuri summasid kulutatud.

Neljas suomlaste mõis on Preedi mõis, mille 1917. a. parun Wrede, pärit Soomest, Siuntiost, ostis. Mõis on Wrede suguwõsa käes juba 1608. aastast peale olnud. Mõisa kinkis Rootsi kuningas Karl XI. Wrede poole selle eest, et sõjaõllem Wrede Rootsi kuninga elu päästis, ise aga sellejuures surma sai.

Wenemaal anti Kerenski ajal 1917. a. määrus mõisa, mille järele kõik mõisate ostud, mis kuu aega enne määrust ette wõetud, pidid tühjaks tunnistatud saama. Soome kodanikkude ostukontrahta ei riku ometi see määrus, sest kõik need on ostetud enne Kerenski määruse awaldamist. Kõik need mõisad on krepositi raamatusse kirjutatud, perele Preedi mõisa, aga Soome lehtede järele ei wõi sellegipärast seaduse põhjal Preedi ära wõtta. Weel wäidawad Soome lehed, et Soome kodanikkude käes olewad mõisad on paremas korras kui naabrite omad. Ainult Hummuli mõis on wiimaste rahutuste ja sõja ajal saanud tublisti kannatada. Mõni neist mõisatest on juba omanikult ära wõetud, kuid diplomaatilise waheleastumise tõttu olewat nad omanikule tiiski tagasi antud. Sangastes wõeti mets ära ja sellepärast tekkisid suured seletused, et tahetud krahw Bergile mõisast omast metsast anda, aga wiimaks suudeti küsimus ometi lahendada.

Igatahes nõuab Soome, aga ka muude wõõramaa alamate, omandatud mõisate küsimuse selgitus rohkesti waewa ja taieliku tasu nõudmine omanikkudele teeb asja keeruliseks.

Põhja-Eesti põllumeeste seltside kesksellsi aasta peakoosolek

peeti 4. märtsil Tallinnas ära. Kokku oli tulnud esitajaid 10 põllumeeste seltsi poolt.

Ülewaate kesksellsi tegewuse üle kandis ette agr. A. Jürmann. Mundetud põllukirja järele wõiwad kesksellsi liigeteks olla kõik põllumajanduslised ühisused neljast põhjapoolsest maakonnast ja Saarewaalt.

Sõdade ajal oli kesksellsi tegewus halwatud mitmesugusel põhjusel. 1920. aasta oli peaasjalikult kesksellsi tegewuse uuendamisele pühendatud. Kawatseti ametisse palgata maakondade põllutöö instruktorid, karjakaswatuse ja hobusekaswatuse instruktori, kuid selle kaswatuse tõbiwõimiseks puudus raha. Põllutööministeeriumil on wõimalik ainult 50.000 marka abiraha anda, maakonnawalitsustest oli ainult Lääne oma nõus maakonna agronomi palka maksma ja kesksellsi ka muidu toetama. Ojalist toetust andis weel ka Harju maakonnawalitsus. Seltsidest andsid kesksellsile majandusliit toetust ainult T. E. Majand. Ühisus ja Wiljandi põllum. seltsi majanduse ojakond.

Kesksellts seadis 1920. aastal ametisse majapidamise instruktori, kes aasta jooksul seitsmes kohas majapidamise-kursused ära pidas, kuna aiatöö instruktor 15 kohas kursusi pidas.

Palgatud masinainstruktorid ei saanud oma tegewust palju awaldada. Maaparanduse büroo tegewus jäi täiesti seisma halwade olude tõttu. Lääne maakonnas pani kesksellts põllutöö instruktori ametisse.

Oma esitajate kaudu wõttis kesksellts mitmesugustest riiklistest nõupidamistest osa.

Peale selle pidas kesksellts põllutöö keskkooli ülewal.

Kesksellsil oli üleüldse wäljaminekuid 225.540 m. 72 penni, sissetulekuid 177.489 marka 54 penni. Et aga kesksellsil eelmistest aastatest ülejääkjid oli ja „Talu" wanadest aastakäikudest sissetulekuid saadi, jäi puhast puudujääki ainult 8030 m. 25 p.

Käesolewal aastal kawatseb kesksellts oma tegewust laiendada. Igasse maakonda tahetakse ametisse seada maakonna agronoom ja karjakaswatuse instruktor. On ette nähtud masina instruktor ja eriteadlane. Ametisse jääb edasi ka kontroll-inspektor.

Eelarwe järele on seltsil eelolewal aastal wäljaminekuid 1.139.000 marka ja sissetulekuid 171.000 marka, nii et 937.500 m. puudu jääb. Puudujääki loodetakse katta põllutööministeeriumi ja maakonnawalitsuste abirahadest.

Põllutöö kesskoolist köneleb kooli juhataja hra Allmann. Koolil, mis juba kolmandat aastat töötab, on praegu 15 õpejõudu, kes 65 õpilasele õpetust annawad. Kool oli suunatud linnas töötama, sest et maale asumiseks õpejõude ei leitud. Maikuul läheb aga kool tema tarwitamiseks antud Jõneda mõisa, kus praktilised töö algawad.

Walitsuselt sai kool 1.800.000 marka laenuks, mis suuremalt osalt inwentari ostmiseks wõrra tarwitati. Peale selle andis walitsus koolile üle 500.000 marga abiraha.

Et Tallinnas ilmuw „Talu" ja Tartus ilmuw „Põllumehelehe" mõlemad kahjuga töötasid, otsustati neid ühendada ja „Põllumehe" nime all wälja andma hakata. Lugejate arw olatas läinud aasta lõpul 4000, nii et aasta ilma puudujääkita lõppes. Käesolewaks aastaks on põllutööministeerium oma eelarwesse 108.000 marka üles wõtnud, „Wärkleomakaswatajale" 30.000 ja „Nedalik-Wiejnikule" 50.000 marka, tingimisel, kui ned kõik „Põllumehega" ühinewad.

Sewišt aastamaksu seltsidele otsustas koosolek 5-korbjaks tõsta.

Koosoleku lõpul olid nõukogu ja rewisjoni kommisjoni walimised. —rm—

Eesti Looduskaitse seltsi oma köneõhtu.

Mõõdaläinud aastal asutati Tartu ülikooli juures olewa Loodusuurijate seltsi juure Looduskaitse seltsioon, kelle ülesanderks on kodumaal olewate loodusemälestusmärkide kaitsemine, sest edenew tõstus õigwardab hõiwitada ülemal tähendatud märke loomuses.

Et publikumi tutwustada looduskaitsega ja selle tähtsaste organisatsioonidega wäljamaal, oli Soomeniku oma kuuldesaalis 24. weebr. köneõhtu, kus seltsioonu esimees prof. Dr. F. Buchholtz kõneles „Looduskaitse tähtimisest ülemiste ja sellekohastest organisatsioonidest Preussimaal", mille lühite kokkuwõte oleks järgmine.

Kõige pealt tuleb wahet teha looduskaitse ja looduse mälestusmärkide wahel, sest et seda tihti wahetatakse. Looduskaitse on wanem ja laialisem mõiste. Looduskaitset wõime juba wanade metsrahwaste juures tähele panna. Neil olid omad pühad puud ja hiied, mis olid üleüldise kaitse all. Ka mõned loomad olid lugupidamises, näit. walged härjad, walged hobused, Apis-Egiptuses jne. Kõik need olid ujulise tunde rahuldamiseks. Praktilisest seisukohalt kaitseti metsi mõe weergudel, et need warjaksid elumajasid lumewerrmete, järskude weeupuruste eest; ka olid hoolitsemise all puud, mis andsid warju. Pärast hakati üksikuid warandusi maa põues teiste suguwõsade eest kaitsema. Wiimaks pidi ta looduse warandustega õppima kokkuhoiolikumalt ümber käima, sest tulewika eest muretsemine sundis teda metsi, kalliskiwide setsukohti, järwi jne. hoidma. See kõik oli looduskaitse, mitte looduse mälestusmärkide kaitse. Looduse mälestusmärgid on tähelepanemise wäärt looduse objektid, iseäranis need, mis ilma inimese abita on saanud ja neude iseärasduste pärast algsuguigas kaitse alla peab wõetama. Sinna kuuluwad maaosad maastiku iseärastustega, mida ei tohi põllumajanduse, tööstuse wõi lõõtkämise teede arendamise läbi rikkuda ega muutada; edasi maapinna moodustused, mis maakera ajaloo, kiwiriigi uurimiseks on iseäranis tähtsad; siis taime ja loomaähingud, mis oma rohkuse, haruldase wõi teadusliku wäärtuse poolest tähelepandawad; üksikud kindlad liigid eik wormid taime- wõi elajariigist, näit. seal, kus neude geograafilise tähtsemise pärast; wiimaks weel üksikud puud, mis oma kaswu, wanaduse wõi ilubuse poolest silma paistawad. Siia kuuluwad ka niisugused mälestusmärgid, mis ajaloolisest tähtsad ja igal rahwal olemas (waremes, mõõtmed). Ka tarjandusse mälestusmärgid (wanad pergamendid, käsikirjad, haruldased raamatud jne.) on kaitsemiswäärt asjad.

Looduse mälestusmärkide kaitse ei ole just wäga wana. Esimene, kes seda hakkas õõnelema, oli suur loodusteadlane A. von Humboldt, umbes 100 aasta eest. Meksikes troopika metsades wõi rännates mägedes, pani ta tähele kõigla paid, mis palju wanemad kui kõik samaaegsed inimesed. Sõja nelja hõiwinewad tulemägede tegewuse, weeupuruste, maawärisemiste jne. läbi; kuid ka inimene hõiwitab neid kultuuri edenemise läbi.

Humboldt pani ette haruldasi nähtusi kaitse alla wõita. Kuid Humboldt unames oma ettepanekuga waeti. Alles aasta 50 eduasi wõitis jania mõtte üles buttimaalane, tuntud Afrika reisija G. Schweinfurt Eiliasi, kes oma reisikirjeldustes Aafrika kaitsude ja linnurahude juures seda sõna „looduse mälestusmärgid" kordas. Sest ajast peale, s. o. mõõdaläinud aastajaja keskel, tuleb see sõna tihti ette ja warsti peetakse juba ühkuseks, kui kodumaal on tähelepanemiswäärt ajalooline wõi kunstiline looduse mälestusmärk.

Mineva aastajaja lõpupoole tekkis mitmel pool harituid ilmas liikumine, kus looduse mälestusmärkide kaitse peaasjaks. Meeränis wõttis see hoogu Saksamaal, kus liikumise eestsõna seisis prof. H. Conwentz Danzigis.

Wäimata pühendas Conwentz kogu oma töõjõu looduse mälestusmärkide kaitsele. Ta reisis esiteks oma kodumaal, Lääne-Preussis, riigi ja mäeks kõik tähelepanemiswäärt asjad üles, s. o. registreeris neid. Pärast tegi ta seda terwet Saksamaal. Oma ettewõtte laiendamiseks pidas ta tihti referaate Saksamaa linnades, mis alati hulga kuulajaid leidis. Nii hakkas huwitama laialisemaid ringkondi ning leidus warsti järeltegijaid, mitte üksi Saksamaal, waid ka Roosiis ja Austrias. Isegi praktilises Ameerikas, kus ei ole palju ideaale, tekkis samane wool ja seal asutati n. n. rahwuslised pargid, mille arw praegu tähelepandaw.

Terwe liikumine ei jäänud üksiku inimese eralõõnks, waid asjale püüti saawutada riiklist toetust. Kirjutati raamatuid looduskaitse üle, anti wälja eriajakiri („Beiträge zur Naturdenkmalpflege"), millest ilmunud 7 annet. Töötati wälja seadused, saadeti igasse ministeeriumi ja nõuti, et töõstuse ja põllumajanduse arenemisel tähele pandaks looduse mälestusmärkide alalhoidmist ja kaitset. Ja riigi walitsuse poolt anti wälja seadused, mis punniwad jätma alale igasse prowintsi looduse poolt huwitawaid kohti rahwuslisteks parkideks, et inimesed wõiksid tähele panna looduse seisukorras, kus kultuur ei ole puutuud weel oma hõiwitawat mõju awaldada. Seaduste wäljatõõtamisel on iseärants tegew olnud õigusteadlane Dr. B. Wolf.

Conwentzi tegewuse tagajärjel asutati prowintsides igal pool looduskaitse seltsioonid, kes kõige pealt tähelepanemiswäärt puud, rändrahnud, (suured kiwid), niisama ka harwa esinewad loomad kaitse alla wõeti. Pärast laiendati tegewust haruldaste lindude hauduiskohtade, iseäranis aga metsaosade, soode jne. peale, mis kuidagi tähtsad olid oma taimekaswu, üksikute huwitawate puude jne. pärast.

Igal pool oli Conwentz õhutajaks, pidas kunned köned, sõitis wäljamaale, kus aeajast oldi huwitatud. Ka Wenemaal, iseäranis Kaukaasias wõttis looduskaitse liikumine hoogu (Conwentz käis 1913. a. Tiflisis isegi köned pidamas).

Saksamaal ei ole [illegible] Riia Loodusuurijate Seltsi [illegible] tati Moritzholmi jaoc kuulamaks looduskaitse alla kuuluwaid kohaks. Sama seltsi ettewõttel muretseti, et ö mõlesse jaoc Saaremaal, Kihnudi lähedal, jäätud puutumata, meriindudele hauduimise paigaks (siin pesitab peaasjalikult hahk (Somateria mollissima). Apteeker R. Lehlbert on Käsmu ümbruses kõik suured kiwid, rändrahnud registreerinud. Kuid seda takistas looduskaitse küsimuse arendamist, kuid aeg oleks, et sest asjast palju elawamalt oja hakatakse wõtma, sest praegu weel on mida kaitsta; mõne aja pärast wõib aga olla juba hilja.

Lõpuks kutsus prof. Buchholtz koosolejaid, keda oli wõrdlemisi suurel arwul, astuma seltsioonu liikmeks, wõi kaastöölisekks. Liikmemaks on seni olnud 5 marka ja selle eest saawad kõik kaastöölised, kes wõiwad olla kõik kodanikud ja kõrgemate klassi kaswandikud, seltsioonu teadaandad hinnata (mõõdaläinud aastal ilmus kolm teadaannet): 1) Edm. Spohr, Looduse mälestusmärgid ja nende kaitsemine, 2) Mis tuleb tähele panna taimede korjamisel herbaariumi jaoks ja 3) prof. F. Buchholtz, kuidas korjatakse seeni teaduslisekks otstarbeks).

Järgmine köneõhtu on wist 13. märtsil zoologia museumis, Aia tän. nr. 38-a. Köneleb prof. K. Piper, „Linduse hauduimise kohtade kaitsest". Ettelugemisel näidatakse lindude mudelid ja pildistatakse pilitse abil kaitstawaid linduisid esitada. Viator.

Eesti Punase Risti mälestusmärk.

Punase Risti peawalitsus on otsustanud Eesti wabaduse mälestuspäewaks, 24. weebr. oma agaramatele tegelastele walitsuse poolt kinnitatud mälestusmärgid annetada.

Wäärgil on hõõdejas auraha kujul, teda kantakse lindi otsas paremal pool rinnal, märgi esimesel küljel on emailleritud Punase Risti embleem, pahemal küljel sõnad „Eesti Punane Rist," lint on wõlgest siidist kitsa sinise-musta äärega.

Esimeses järjekorras annetatakse mälestusmärgid ühes diplomiga nendele Eesti ja wõõramaa tegelastele, kes meie Punasele Ristile iseäranis rõõmsat toetust üles näidanud. Üksikutel komiteedel on wõimalus oma tegewuse suuruse järele tegelasi mälestusmärgi saamiseks ette panna, kes wabaduse sõja jooksul iseäranis agaralt kaasa [illegible] tasid. —

Peawalitsuse otsuse põhjal 22. weebr. saawad mälestusmärgi järgmised isikud:

Riigiwanem Konstantin Päts, riigikogu esimees Otto Strandman, end. minister Aleksander Hellat, end. minister Anton Palwadre, kindralleitnant Laidoner, kindral-major J. Soots, kindral-major Webber, kindral-major Tõnisson, polkownik Reimann, polkownik Pilak, [illegible]-polkownik Dr. Loismann, politsei peawalitsuse ülem kapt. Laurits, herra Aleksander Enneman, herra Woldemar Päts, herra August Meikop, herra Konstantin Kosaar, hra Georg Reeder, hra Dr. Jerwan, herra Otto Peterson, hra stud. pharm. Ernst Wellig, proua Pauline Tõnisson, pr. Ebba Saal, prl. Helmi Mauritz, proua M. Raamot, kindrali pr. Laidoner, pr. Reiman, pr. Lender, pr. Rütman, pr. Sinisjoff, pr. Limberg, pr. Saat, pr. Lausson, kindrali pr. Larka, pr. Bergmann, pr. Plompu, pr. Pahel, pr. Mabisson, pr. Peska, Tartu Naisteks, Narwa Punase Risti komitee esimees hra Jimann, Sompa Punase Risti komitee ülem hra Ulsopu, Tapa Punase Risti komitee esimees prl. Wennik, Tapa P. R. komitee liige pr. Klement, Tartu P. R. komitee esimees Dr. Sänigsberg, Tartu P. R. komitee liige hra Pedel, Walga P. R. komitee esimees hra Petme, Võru P. R. kom. esim. Dr. Mälton, Wiljandi P. R. kom. esim. hra Reinwald, Wiljandi Punase Risti komitee liige hra Dr. Mares, Pärnu Punase Risti komitee esimees Dr. Talask, Pärnu Punase Risti komitee liige pr. Liabe, Haapsalu Punase Risti komitee esimees Dr. Martinson, Haapsalu Punase Risti komitee liige pr. Dr. Martinson, Haapsalu Punase Risti komitee liige Dr. Reitmann, Kuressaare Punase Risti komitee liige prof. Baldrock, Muhu Punase Risti komitee esimees hra Über, Eesti Punase Risti Seli sanatoorium juhataja Dr. Feldmann, Eesti Punase Risti Muraste lastewarjupaiga juhataja prl. Ida Hade, end. peawalitsuse liige hra Wiktor Kargaja, peawalitsuse kantseli ülem hra Jüri Kuljus, peawalitsuse ametnik prl. Selma Põlder, prl. Ida Walter, hra stud. med. Tõnis Leisner, õde Alma Kolk, õde Marta Neiter, janitaar Georg Konras, janitaar Hans Laars, janitaar Kristjan Tõnisson, prl. Leontine Wõolas, hra Johan Schmidt ja hra Theodor Rõõsoo.

Ameerika Punase Risti ohvitserid: Lt. col. Edward, W. Ryan, kapt. Mereward White, kapt. Ainsa, kapt. Rollins, lt. [illegible], lt. Harden, lt. Hunter, lt. [illegible], lt. Tridwell, lt. Wolfe, kapt. Franklin, kapt. [illegible], kapt. Robinson, kapt. [illegible], kapt. Walker, lt. [illegible], kapt. [illegible], lt. [illegible], kapt. Miller, lt. Kiers, [illegible] Dr. [illegible].

[illegible] Punase Risti [illegible] col. [illegible], [illegible] Punase Risti [illegible] prinss [illegible], kindral [illegible], [illegible] Punase Risti [illegible] Emil Ernst, kapitalleitnant [illegible], [illegible], [illegible],

[illegible] Samuel[illegible], ar[illegible] [illegible] hen, arst Kr. R. Christensen, kup. W. M. C. Kleis, kohtunna walitseja Jörgensen, wanem õde Signe Wäller, õde Johanny Henrichsen.

Eesti Punase Risti peawalitsuse liikmed: Esimees, Dr. H. Leesment, abiesimees minister H. Baner, hra Gustaw Ollik, pr. Ida Ollik, hra Boris Wongas, hra Dr. Konstantin Peonsaar, hra Dr. Harry Rütman, pr. Helmi Koljo, hra kap. Oskar Amberg, peawõlnik A. Setzeme.

Kirjandusest.

S. N. Dormidontowa. Русская грамматика по новой орѳографіи. Tartus, 1921. „Postimehe" wäljaanne. Proua Dormidontowa, tuntud õpetaja juleſt on juba waremalt Wene keele kreſtomaatia (Колокольчики) uues ortograafias ilmunud, mis meie koolidele wäga tarwilik on. Nüüd on tema poolt samajuguse sihiga kokku seatud kooligrammatika. Prof. L. Masing annab raamatu kohta järgmise arwustuse: „See raamat näitab iſeſeiswat katſet Wene grammatika uuesti loomiſeks. Mitte ainult uus ortograafia ei ole siin läbi wiidud, waid ka sõnemine ülesehitus kannab uut, wõib öelda, „modernſet" laadi. Wana üleliigne balkaſt on wälja jätetud, nii on subſtantiiwide jaotuſes katſutud selgelt jaotatud gruppideſt ülewaadet pakkuda. Näitusteks on waltrud tähtaadid unemateſt kirjanikkudeſt, kellega tutwunemine üheks õpetuſe ülesanneteſt on. Oleks wõimata nõuda, et esimene õpetaja kõhe täiuslik oleks ja mingijuguſeid parandusi ei tarwitaks. Järgmiste wäljaannete juures tuleb paljugi parandusi ette wõtta.

Wõlunud õpetaja, nimelt kõkluſeadja eneſe juhatuſel on selle raamatu tarwitamiſe läbi paremaid tagajärgi oodata kui ühegi teiſe grammatika abil. Nii wõiks seda raamatut soojalt soowitada neile, kes Wene keele õpetamiſega koolides tegemiſt teewad. Kõkluſeadja on weel teiſe tähendusrikkaſt ülesande kõrale ajanud, nimelt klaſſikerite tooli tõõde wäljaandmiſele uue ortograafia tarwituſel. Nõili on ees: Puſhkin Капитанская дочка, Turgenjeff — Муму, Бежин луг, стихотворенія в прозе, Lermontoff — Песня про царя Ивана Васильевича, Мцири, Демон ja teiſed. Ei siin tuurgiwale wajaduſele wastu tulleſe, siis loodame, et loomiſewõimuline õpetaja oma wäljaannetega eenitud tagajärgi wõidab.

Siseriigist.

Maakorraldus ja planeeritimistöö.

Maajagamiſe teated Hellenurmeſt.

2. märtsil pidi siin jagamiſe alla tulema mõlemana tahtjate kandidaatide ülesſeadmine olema, kuid jäi poolele. Riigimaade eſimeſe ringkonna maaſt 50 proſ. wäljaſt poolt wõlda ülesſeatud kandidaatidele — Wabaduſe Risti omanikkudele, mille tõttu kohaikandele jõduritele ja nende perekondadele, peale ajutiſele antud maaſt, ainult üks krunt üle oleks jäänud. Et wõlgas kaunis rohkeſti jõdurid ja langenud jõdurite perekondi on, kellele maad hädapäraſt tarwis ja kes ka seda harida ſuudawad, ei wõtnud nõukogu riigimaade eſimeſe ettepanekut wastu, waid otſuſtas palwega pöörata põllutööminiſtri poole, et maad ſaaks antud eeſtkõlt kohalikkudele jõduritele ja nende perekondadele, kuna siis ülejääw osa wõiks wõõrastele jagamiſeks jääda. Kandidaatiſid oli wallawalitſuſele üles annud 156 ja riigimaade eſimeſe kaudu umbes 20.

C. J. K.

Ranna mõisa planeeritud maade jaotamine.

25. weebr. oli Ranna wallamajas planeeritud mõisa peale kandidaatide ülesſeadmine; kandidaate oli üle saja, kruntiſid aga neljakümne ümber. Maajaotate ülesſeadmine edenes rahulikult ja ſeaduſlikult. Loos tegi otſuſe, kes maad ſai, kes temaſt ilma jäi.

Koosolekule ilmus ſenise mõtſarentniku wolinik ja näitas mingijuguſe telegrammi maakonna maaeülema ajemikule ette, mille põhjal mõtſri koht, ned ühes wõikeſe krundiga ja koolikoht, mis juba mõni aeg tagaſi Ranna walla koolidele lubatud ja kinnitatud, jenifele mõtſarentnikule jääb, ühes ſellega ka terrastemaja, mille ülewõtmiſe kohta päew enne nimetatud koosolekut maakonna haridusõſakonnaſt ees tiri tuli.

Et maakonna maaeülema ajemik ſeda ratelegrammi mõõdunõuwaks ei tunnistanud, siis õõtis mõtſarentniku wolinik ära, tuli aga mõne tunni pärast tagaſi ja näitas kõigkonna nõuſtejale käest ſaadud telegrammi ette, milles põllutööminister eelpool nimetatud kohti mitte ei luba wõlja anda. Wallanõukogu otſuſtas asjaolu ligemalt järele uurida.

A.

Maaſaamiſe asjas Tellistes

oli 26. weebr. kohalikud jõdurid wallamaja juure kokku tulnud. Neile teatati kohale õudnud riigimaade ülema ajemiku poolt, et Tellistes jagamiſele tulewad maad neile jõduritele antakſe, kes wahetuſe eeſt waadneristi wõõrilijeks on arwatud. Tellistes ajamiſele hulgas neid ei ole.

Wallanõukogu otſuſtas põllutööminiſteeriumi poole märgutõrjaga pöörata tähelepanemiſt jõde peale juhtides, et kandidaatide määramine maaſaamiſes wallanõukogu ülesanderks peaks olema.

Majanduskine elu.

Taberi asemel kõlda.

Juba kaks kuud lojab Tallinna tſellulooſi wabrik M. Tõhkmere Measwere meljanõ Wõgewa teutrejaama wedada. Iga päew on läbistikku 500 wedajat, koorma hind 500 marka. Nii tuleb wabrikul päewas weerand miljoni maksa. Wõõrmiſega on tõbar lugu. Wabrikul ei ole paberraha. Et wedajate pealeküiwaid nõudmiſi täita, pakub ta 1500 paberi marga asemele 10 rubla kulda, mida suurem jagu wedajaid tõrgub wastu wõtmaſt. Wedajaid paneb see imestama, et kulda, mida Eestis nii wähe pidi olema, nüüd nii ohtra käega pakutakſe. Kas ei tähenda ſee peatſet paberraha hinna tõusu ja wabriku herrade kauget ettenägemiſt.

Kas ehk wõiks mõni rahaasjanduſe tundja lehes asja ſelgitada?

*

Järelmärkus. Selles asjas ſaame asjatundjalt poolt ſeletuſe, milles öeldakſe, et siin osalt küll Eesti marga üleüldſe tõus tuleb arweſte wõtta, kuid teiſelt poolt tuleb Eesti marga puuduſt tähele panna, kuna seda omal ajal madalama kurſi juures katſuti igale poole mahutada, küll kulla, küll Saksa marga, küll teiſe wõõrawaluuta alla. Praeguſe Eesti marga puuduſe juures pakutakſe loomulikult peale kulla ka teiſt wõõrawaluutat. Ja ſelle wastuwõtmine wõi tagaſilükkamine ripub wõõrandudjaſt ära, poolte wabatahtlikel kokkuleppimiſel kurſi asjas.

Iſeeneſt mõista ei tarwitſe mitte 10 rubla kulda wastu wõtta 1500 Eesti marga eeſt, kui ſelle kurs börſel 1100—1200 on. Sarnaſel juhtumiſel on kaitſemata wabrikandi ettenägemiſega tegemiſt, ainult mitte kauge, waid lähiteſe maa peale, ſeſt et tema wõib nende kõnneliste ajemele, mis tal, wõib olla, kaliit kaes, nendeſt kajulikuli lahti jaades, uuesti odawamaid päewakurſiga osta.

Karjatoidu järg Põlwas

kipub tänawu õige kriitiliſeks minema. Et läinud ſuwel heinaſaak põua-ſuwe tõttu üleüldiſelt wilets oli, ka põllupõhk waewaſelt õnnistas, on mõnelgi peremehel liibedalt tegu, et oma täiskarja wäljalaſtmiſeni ülewal pidada. Kalliste hindade peale waatamata pole loomatoitu kuſagilt wõimalik juure osta, ja endiſe paraja toidu ajemel jaab loom ainult teatud hädaoſa, mille tagajärjel loomad kiratſewad, taudiſid põewad ning siin ja ſeal iſegi ära kärwawad. Kuuldawasti olewat ka mõnes mõtſas, mis tõkis peetakſe, põhu ja heinte puuduſt tunda. Oleks wäga soowitaw, et walitſus ristikheina ſeemne suuremal mõõdul ſiſſetoomiſe eeſt hoolt kannaks, ſeſt loomatoidu puuduſt wõidakſe tulewikus peaaſjalikult küll ristikheina kaswatamiſe läbi kaotada. —ŧ.

Segateated ſiſemaalt.

Trahwimiſed.

Alma loata wiinapõletamiſe ja wiinaga ja pirituſega kauplemiſe ſüüteo asjade harutamiſe kommiſjoni otſuſte põhjal on loata wiinapõletamiſe pärast trahwitud järgmiſed iſikud:

Rafina walla kodanikud Peeter Wildo ja Kuſtaw Jonaſſon, kumbki neljakuulise wangiſtuſega ehk 10.000 margaga ja Jakob Rikka kahekuulise wangiſtuſega ehk 5000 margaga.

Wiljawee walla kodanikud Andrei Senkewitſh kahekuulise wangiſtuſega ehk 5000 margaga ja Pauline Senkewitſh kahekuulise wangiſtuſega.

Tartu linna kodanikud Anton Tigane kahekuulise wangiſtuſega ehk 3000 margaga ja Helmi Tigane kahenädalaſe wangiſtuſega ehk 500 margaga.

Jõgewa walla kodanik Gustaw Lall kolmekuulise wangiſtuſega ehk 6000 margaga.

Kamilda walla kodanik Karl Raudjepp kolmekuulise wangiſtuſega ehk 5000 margaga.

Waſtſe-Otepää walla kodanik Walter Hallap kahekuulise wangiſtuſega ja 5000 margaga ehk makſujõuetuſe korral neljakuulise wangiſtuſega.

Laewa walla kodanik Jaan Joost kahekuulise wangiſtuſega ehk 4000 margaga.

Sõjawäe ringkonna ja Wabariigi kaitſeliidu ülema administratiiw karistuſe põhjal karistatud loata laskeriista hoidmiſe pärast:

Rafina wallaſt Hindrek Lepping 2000 margaga ehk kahekuulise wangiſtuſega.

Tõlmetuſele saadetud kiri

Protest Wiljandi maakonna kooliwalitſuſele.

Wiljandi maakonna kooliwalitſus on awaldanud „Wiljandi Maakonna Teataja" nr. 3 laituſt neljale kooliõpetajale, neid awalikult nimepidi nimetades.

Niiſuguſe teguwiſiga ei ſaa meie, kooliõpetajad, mitte rahul olla. See on täieſti uus ja tundmata ümberkäimiſe wiis kooliõpetajatega.

Kooliwalitſus, kes oma uut „kodulugu" kaswatuſe otſtarbega põhjendab, talitab ſel kombel oma aadete wastu!

Kui juba lihtſaid ametnikka ſüüdimiſte puhul awaliku kõrra kõlge ei tõmmata, kui palju kurwem ja hädaohtlikum on ſiis kooliõpetaja ſeiſukoht ſarnaſe ümberkäimiſe juures: ſelle all ei kannata mitte üksnes kool ja koolikonna noorſugu mitmeks ajaks, waid ka meie, kooliõpetajate, autoriteet.

Kas arwab Wiljandi maakonna kooliwalitſus, et awalikult laidetud kooliõpetajatel nüüd weel töös õnnistuſt peaks olema?

Meie protesteerime ſeega teiſte kooliõpetajate nimel ſarnaſe teguwiſi wastu, ſeſt et ta parandust ei ſaawuta ega ſoowitud ſihile ei wii. Kui leiti tarwis tähendatud kooliõpetajaid noomida, pidi koolinõunik neile ſeda ſuuſõnal tegema eyk kooliwalitſus ka kirjalikult, mitte aga hariduskogu, kelle aſi ſee jugugi ei ole.

Selme kooliõpetajate liit.

Loogem tugew karskuſe malewa.

Tahakſin ſiin ühe ſeltskondliſe pahe peale tähelepanu juhtida, mis meie rahwa- ja riigielule ſaatuſlikuks wõib ſaada, kui mitte õigel ajal kindlaſti ſellele wastu ei astuta. See ſeltskondline pahe, mida ma ſiin mõtlen, on joomine.

Sagedaſti paiſtawad ſilma ajalehe weergudelt jõnumed ühes kui teiſes kodumaa nurgas üleliigſe alkoholi tarwitamiſe kõtte surnud inimeſteſt. Teiſelt poolt waldawad meid wiinapoodide ees ſeiſwad read ja awaſikkudes kohtades lõõlutawad joobnud inimeſed.

Kas ei oleks ſellepärast meil kõigil põhjuſt küllalt tõſiſelt ſelle üle järele mõtelda. Mis meiſt nõndawiiſi peab ſaama, kuhu meie niiſuguſeid teid läies ſatume ja mis meil teha tuleks, et alkoholiſmi dämooniliſt kiirpoksu ſeiſma panna.

Et alkohol kihwt on, ſee on juba ammuſt ajaſt ſaadik ſelge. Et kihwtiſid on, mõõe järele inimeſe organiſm, kui ta teda kord wõi kaks tarwitanud on, weel rohkem igatſema hakkab ja ſelle järele ka tarwitama, on ka ſelge.

Et ka alkohol üks ſarnaſteſt kihwtideſt on, ſeda näitab meile igapäewane elu iga ſammu peal. Sellepärast on alkohol kardetaw kihwt, mis inimeſt, kes teda kord tarwitanud on, ikka rohkem ja rohkem ſunnib tarwitama. Ja ſee tarwitamine on meil juba nii kangele läinud, et alkoholi jurma ſurnud enam harituſed arſaadki ei ole. Just ſiin on meie rahwa ja riigi hämineemiſe algus. Siit algab rahwa arwu wähenemine, kõõkkuimamine, ei mitte ainult nende üksikute läbi, kes õitekõhe alkoholi ſurma on ſurnud, waid palju rohkem nende ſurewuſe läbi, kes alkoholikerite läbi omale elu on ſaanud, kes ſellega oma algõdus juba kihwtiſatud ja enneaegſele ſurmale pühendatud on. Ja neid on tuhandeid, tuhandeid. Alkohol nõuab omale ſuuremaid ohwrid kui kõige ſuuremad ilmaſõjad ſeda kunagi on nõudnud. Kõige ſelle tõrwal kõõtawad meie alkoholi aurut tõuſwad naiſte ja laſte ſüdamtõhestawad nutulaulud, õnnetumad peretonna-elud, waejus ja wilejus.

Selleſt peaks meile kõigile ſelge olema, et meie, niiſuguſeid teid edaſi läies, kuristiku ſaſume, kus meie üksikord waatudes hirge peame heitma. Kas wõime meie alkoholi eneſte hulgas nii mõõlata ja teda meie noore riigi ajuſeid nii õõnestada laſta, meie, kes meie alles wabaduſe kõõhommiku pärſt näinud oleme, meie, kes meie alles taie jõu ja hooga oma iſeolemiſe kindluſtamiſele tahame aſuda, meie, kel meil weel tõſte tõõtegemiſe ja tehtud tõõwilja maitſmiſe aeg ees peab olema. Ei, ſiin peame meie kindlaſti wälja astuma alkoholi kui rahwa wihaſema waenlaſe wastu.

Kuidas tuleb meil ſelle waenlaſe wastu wälja astuda; teileſt peab ſee hiiglajõuline malewa moodustatud olema ja kas on meil üleüldſe wõimalik alkoholiwastaſt malewat luua, neid kuſimuſi tahakſin ſiin lähidait käſitoda.

Et alkohol kihwt on, mis tarwitades hinnu tõõtab, ſiis peame wõõlaſt tema wastu ſealt algama, kus ta oma juuri weel ei ole ajada ſuutnud, ehk kui on, ſiis weel nii wähe, et neid kergeſti wälja kiſtuda wõimalik. Ma mõtlen ſiin meie noorſugu üleüldſe ja meie noorſugu iſeäranis rahwakoolides ja keſkkoolides. Lapſed on weel kihwtamata alkoholiga, ja ſuur nende ſuureſt peab alkoholiwastane wõitlus algama ſes ſihis, et kaſutakſe lapſi eemal hoida alkoholiſt, et nad mitte „magu" ſuhu ei ſaa, ja ſeega kihwituſe algujeſt eemale ſaakſid hoitud. Kes kord teda juba kaſutanud on, ſellel on pärast temaſt raſkem lahti ſaada.

Ja ſiin peab meie rahwakool tõõſte astuma. Lapſed on mitmejuguſteſt perekondadeſt pärit, ühes tarwitamatte alkoholi wähem, teiſes rohkem, ja wähe on neid kodunid, kus teda üleüldſe ei tarwitata. Sellepärast ei ole loota, et meie noorſugu iſeeneſeſt alkoholiſt eemale jääb, kui nende kodudes ſee alaliſelt tarwituſel on. Siin peab meie rahwakooliõpetaja alkoholis nii wastaſe malewa reameteks olema. Igal kooliõpetajal on autoriteet laſte ſilmis, muidugi tõõſtel kooliõpetajal, ja ma uſun, niiſuguſed peawad nad kõik olema. Mis kooliõpetaja ütleb ja käſeb, ſeda peawad lapſed meeles ja täidawad. Seſt kooliõpetaja on tark, tema on kooliõpetatud, mis tema ütleb, ſee peab õige olema. Ja ſeda oma autoriteeti peab iga kooliõpetaja alg- wõi keſkkoolis alkoholiſmi-wastaſes wõitluſes ära kaſutama. Ta peab eriteks laſtele ſelgeks tegema, miſſuguſt hirmuſt elu alkoholi tarwitamine toob; emale ja laſtele nuttu ehk jagedaſti koguni weel pekju joobnud iſa poolt, ta peab piitlikult laſtele ette kujutama pori ſees wõi tänawa rennis lamawat joodikut, mis laſte ſeas jälkuſe tunnet joodiku ja ſellega ka alkoholi wastu ärataks.

Kõige ſelle juures on aga peatähtimiſeks, et meie rahwakooliõpetaja peab taiſtarſkane olema, ſeſt tema iſikliſe eeſkujuna waawad tema ſõnad nii kui wõetu ja õõſi laps ei hakka neiſt kinni pidama. Kuid kui palju on meil kooliõpetajate hulgas karſkaſi? Kas ei purune ehk ſiin pime karſtet noorſugu karſkete kooliõpetajate juhatuſel kaswatada? Siiski mitte. Kui ka kõik õpetajad karſked ei ole, ſiis peab meie rahwas pühdma ſelle poole, et karſked kooliõpetajad ſaakſid ametiſſe walitud, on ju kooliõpetajate walimine praegu täitja rahwa käes. Kuid ka neid kooliõpetajaid, kes juba ametis on, kuid mitte karſked ei ole, ei tohi meie unuſtada. Neid peab püüdma karſkele teele wiia, ja ſee peaks wõimalik olema.

Siin astume meie karſkuſtöö teiſe aſtmeſſe, ſ. o. karſkuſtööſte täiſkaswanute hulgas. Ja ſiin on meie karſkuſjeltſide tööpõld, nende karſkuſjeltſide tööpõld, kes juba olemas ja nende, kes waſt alles aſumiſel. Wõimaſeid tahakſin ma näha eriti kooliõpetajate poolt moodustatutena. Kooliõpetajad, karſked kooliõpetajad, niihästi maal kui linnas, rahwa- kui keſkkoolides, aſutage oma karſkuſjeltſ, tehke ſelle kaudu tööd mitte-karſkete kooliõpetajate karſkeks kaswatamiſe alal. Uſkuge, ſee on palju tähtſamaſt töö meie rahwa kaſuks kui mõneſuguſe kommuniſtliſe Piiſkari järele naroowataguſte uſurpaator-keiſrite poole abiotſiwate käte wäljaſirutamine ja ſealt abiotſimine.

Sellepärast ärge kaſtuge eksperimentiſid teha Eesti rahwa elawa keha kõõal, mida teie pärast waſt iſegi kahjatſema ſaatſite. Õpetajate ühingud ja liidud, wõtke eneſte eeſkuwõõde tähtſamate tõõde hulka karſkuſtöö üles, korraldage keſkkooliõpetajatele mitte-karſkiaſtele koosolekuid, kus neile näidata püüdke alkoholiſmi-wastaſe wõitluſe tõſiſt tarwituſt meie noorſoo keſkel. Kui nad koosolekutele ei tule, ärge kaotage ſiis tõõhimu, waid püüdke neid karſkuſe poole teiſtel aladel. Korraldage omawaheliſi koosiſtumiſi laulu ja muuſikaga, ſpordiga jne. Kuid kaſtuge neil koosiſtumiſtel ka karſkuſtöö edendada üksikutele ehk ka gruppidele, ſeletades wõitluſe tarwituſt alkoholi wastu.

Ja meie karſkuſeltſid maal ja linnas, ka teid tahakſin ma uueſt äratada ja alkoholi-wastaſe malewa liikmeks kutſuda. Kas on teil weel meeles, kuidas ilmaſõja aigul ja enne ſeda kõik tööd tegime, kas on teil meeles, kuidas meie ühel päewal 40 karſkuſkoosolekut korraga pidaſime, ſee oli ſiis, kui meie märgukirju igalt ſeltſult Wene riigiwolikogusſe ſaatſime ja teelujeaduſt nõudſime. 40 karſkuſkoosolekut ühel päewal. See oli jõud. See andis hoogu, ſee kiſkus kaaſa, ſee mõjus nii, et joodikud meie koosolekutele tulid, ennaſt parandada lubaſid ja omad alliirjad keelujeaduſe matsmapanemiſe heaks andſid. Mis-paraſt ei korralda meie ſiis nüüd enam ſarnaſeid koosolekuid, üleüldſe ſealtſungimiſi alkoholiſmi wastu? Ei ole ju alkoholi tarwitamine ſugugi mitte neiſt aegadeſt wähemaks jäänud, waid on ennem kaswanud. Karſkuſjeltſid maal ja linnas, ärgake, wõtke kõik jõud kokku, tehke tööd wanaoe kui noorte kooliõpetajate kui ka mitte-kooliõpetajate hulgas, — meie lõpuſihiks olgu keelujeaduſe laotwiimine.

Selleks walmiſtage teed, et keelujeaduſe poolt wiimane kui üks kodanik oma häält täheks andma. Ärge lepp ge ſellega, et teie ainult karſkuſkoosolekuid peate, mis pikapeale inimeſi tõõtab ja kuhu ka joodikuid alati ei tulegi, neid, keda juſt püüdma peab, waid korraldage pidupõd, kus täiskarſkus peab walitſema, korraldage pidupõdi mis ka ilma wõõrata lõõjad oleſid ja ka mitte-karſkiaſt juure kiſukſid. Nende pidude eeſſihiks olgu aga karkuſe mõtte edendamine ja karſkuſjeltſile liikmete juurewõitmine. Karſkuſe mõtte edendajateks, uute mõtete ja uue jõu toojateks kutſuge haritlaſi, nende hulgas eſimeſel rinnal, kui kõige wähemat elementi, karſteid üliõpilaſi. Siin pööran ma üleüldſe üliõpilaskonna poole ja küſin teilt: mis olete teie karſkuſjeheaks teinud? Kahtlemata on oja üliõpilaſi karſked ja wõitlewad karſkuſe aate eeſt, ſeda näitab ka eelſool nimetatud ülemaaline 40 kõnega karſkuſpäewa korraldamine, mis peaaſjalikult karſke üliõpilaskonna eeſwõttel ja kaaſtegewuſel läbi wiidi.

Kuid ſee on wähe hulgake, mis kui tilgake wett meres. Seda tõendab ka meie praeguſe Eesti üliõpilaſte karſkuſe Ühenduſe lõgeie arw, kus ainult 50 liikme ümber meie 2000-liiſeſt üliõpilaskonnaſt on. Kas ei oleks ka teil, hariduſe edaſikandjad üliõpilaſed, aeg loobuda ſakete poolt ſiſſetoodud korporatſioonides alalhoitawateſt joomakommeteſt. Sakete ülewõim on murtud, miks hoitakſe weel ſakſteſt päritud pahedeſt kinni? Waba Eesti peaks põlgtuſt kõige ſelle wastu tundma, mis temale piinaega meele tuletab. Kahtlemata on ka joomakombed ſakſteſt ſiſſetoodud piinaaja jäänus. Kiskuge lahti ennaſt alkoholiſt waba Eesti rahwa hea tulewiku nimel, astuge üliõpilaſte karſkuſeltſi liikmeks ja aidake kaaſa karſke, terwe rahwa kaswatamiſes. Üliõpilaſte Karſkuſjeltſ aga püüdku agaramalt tõõtada, rohkem oma ümber koondada kõiki karſtlaſi ja püüda mitte-karſtlaſi karſklaſteks muuta ja ſeltſi liikmeks ſaada. Üliõpilaſte karſkuſeltſ peab maa ſoolaks ſaama, ſeſt ſelle ſeltſi mõju on kaugele ulataw. Üliõpilane on haritud, tema teab mis kahju alkohol toob, teab, et ta inimeſe eluiga lühendab. Ja kui juba üliõpilane karſtlane on ja üliõpilaskond tugewa karſkuſjeltſi loob, ſiis ſaab ſee kahtlemata ka maa karſkuſjeltſide peale ja üleüldſe rahwa peale eriti head mõju awaldama. Seſt räägitakſe ju maal ſagedaſti, haritud inimeſed joowad, nemad peakſid teadma kas alkohol kahjulik on wõi mitte. Ja et nad joowad, ſiis ei ole alkohol mitte organiſmile kahjulik. Üliõpilaſte ja ülikooli õpejõudude poolt moodustatud tugewa karſkuſjeltſi tekkimine ſaab niiſuguſed wõõrarwamiſed rahwa ſeas põhjalikult ümber lükkama, mis ſuureks karſkuſtiikumiſe eduks on. Üliõpilaſte Karſkuſjeltſ püüdku ka tegew olla meie keſkkoolides, ſeal karſkuſe ringiſid aſutades ja ſellega karſke üliõpilaskonda walmiſtades.

Tagajõu ſiin ka meie kirikuõpetajaid karſkuſe malewa liikmeks kutſuda, et ka nemad kirikus kantſlist ja muidu igal pool rahwaga ja noorſooga kõõtu puuudes karſkuſe mõtte edendajateks oleſid. Aga ka arſtiſid, põllumeeſtaſi, mitmeſuguſeid inſtruktoreid, üleüldſe igajuguſeid haritlaſi maal ja linnas, kõiki kutſun ma üles alkoholiwastaſeſſe malewaſſe astuma oma noorematele, wõõgematele wendadele, ja ſelgitame kõike ſeda õnneaſt ja hõda, mis alkohol eneſega kaaſa toob, ja kutſuma neid loobuma alkoholi tarwitamiſeſt.

Ma uſun, kui meie niiſuguſe tugewa malewa loome, ſiis wõime meie keelujeaduſe kõõlaſti läbi, ſiis kaitſtakſe meie omale karſke noorſoo ja muutume karſkete rahwaks, ühes ſellega ka haritud rahwaks. Sellepärast wõtkem tõik jõud kokku, wõitkame ära oma wihaſema waenlaſe, nikotiini, ja näitame kõigile maailmale, et meie tugew, karſke ja elumõimuline rahwas oleme. Näitame, et meie mitte ainult ſõnu teha ei oska, waid et meie ſõnadele ka teod järgnewad.

Pluß.

Tartus, 27. weebr. 1921.

Tartu teated.

Langenud kangel. „Mõõtestamiſe Komiteele"

on annetanud pärja heaks järgmiſed ſeltſid:

Naiſühing 2000 m., Naiſſeltſ 500 m., Woorimeeſte Seltſ 500 m., Kütti Seltſ 1000 m., Ametnikkude Ühing 2000 m., Ametnikkude Ühing 500 m., „Ugaunia" 600 m. 50 p., Karlowa Korraldaja Seltſ 1000 m., Tartu Eesti Noorſoo ſeltſ 500 m., Raamatupidajate ſeltſ 1000 m., Eesti tütarlaſte gimn. õpet. poolt 2000 m., Mõõſepa mõõtrite ſeltſ 100 m., Saksa käſitööliſte ſeltſ 1000 m., Eesti Käſitööl. Abiand. Seltſ 500 m., Tartu käſitöö ja Tööſt. Ettew. Seltſ 1000 m., Pagari ettewõtjate ametiühiſus 1450 m., Tuletõrjujate Seltſ 500 m., Helmerte Ühing 500 m., Albert Glück 25 m., Juudi koguk. walitſus ja juudi ſeltſ 3000 m., Kaubanduſe-Tööſtuſe Seltſ 2000 m., Kaitſeliidu kutſalk 1000 m., Üle Eestimaalne Meremeeſte Liit 500 m. ja Ülikooli koguduſe õhtuſeſt jumalateenistuſeſt 38 m. 80 p., kokku 23,297 m. 30 p.

Kulud: loorbergi pärg . .	2000 m.	— p.
pärja lint	975 „	— „
pärja lindi trükkimine .	200 „	— „
4 korraldajate märki .	150 „	— „
Kokku	3325 m.	— p.

Ülejääk ausamba ehitamiſe kapitali heaks 19.972 m. 30 p.

Tartuſt pärit olewad optandid.

21.—28. weebr. on Narwa jõudnud opteeritud Eesti kodanikud, kes Tartuſt pärit:

Polſting, Jaan, 59 a., põllutööline.
Polſting, Anna, 50 a., kodune töö.
Polſting, Emilie, 24 a., õmbleja.
Pallik, Paul, 40 a., wabriku juh.
Perman, Ida, 39 a., põllutööline.
Johanſon, Eduard, 37 a., põllumees.
Konſon, Auguſt, 31 a., lukkſepp.
Kelder, Peeter, 59 a., põllumees.
Kotk, Karl, 42 a., põllutööline.
Neuman, Auguſt, 34 a., elektrotehn.
Neuman, Ekaterina, 42 a., kodune töö.
Neuman, Aleksander, 3 a., tõõline.
Neuman, Juhan, 79 a.
Neuman, Liiſa, 66 a., kodune töö.
Palu, Tõnis, 42 a., metſatööline.
Tſernof, Lidia, 37 a., põllutööline.
Tſernof, Helena, 30 a., kodune töö.
Leder, Ludwik, 47 a., põllutööline.
Leder, Anna, 40 a., kodune töö.
Wiik, Jaan, 67 a., põllumees.
Wiik, Amalie, 37 a., kodune töö. T. Fr.

Üleskutſe kõigile Eesti demobiliſeeritud ſõjawäelaſtele.

Suur Eesti wabadusſõda kestis neliteiſtkümmend kuud wahetpidamata. Meie weristes wõitluſtes, üliraſkete ajalooliſtel oludel rajaſime oma riigi. Paljaſte kätega algaſime 1918. aaſtal wõitluſt waenlaſtega, tundes, et paremat on auga langeda kui wõõra wõimu all waewleda. Kõige tõõdamal tunnil ühines meie rahwawõägi kui üks mees oma kodu kaitſeks, et üksti tõõjaſtatud käſi ei ſaaks temalt tema põlema ſüttinud wabaduſe tulukeſt riisuda. Üksi tõõne eeſtlane ei pidanud kaitſe ka oma elu ülalkonnale ohwriks tuua, et aga 700 aaſtat kestnud orjaahelaid maha raputada ja iſeſeiſwana, ſ. o. iſe peremehena oma elu elama ja kodu korraldama hakata, kus kord ja õiglus walitſeb. — Seſt ſeda woolawat weremerd tõuſis kaljuſaarena Eesti juure rahwaſte tõõwale iſeſeiſwa, tõõſõiguſlike riigina. Seda ei ſaa aga teegi ſalata, et ſõjawäelaſte walatud weri on Eesti Wabariigi ainuõiguſline looja. Ei ſaa aga tähendamata jätta, et Eesti Wabariik on kõige ſelle juures oma lubaduſed ja tõõtuſed, mis awaldatud Ajutiſe Walitſuſe poolt, suuremalt jaolt ainult paberile jätnud, mis ſundis Eesti demobiliſeeritud ſõjawäelaſt Tartuſ liitu organiſeerima, omale eeſmärgiks ſeades: majanduſliſt elujõrge parandada, anda juriidiliſt abi demobiliſeeritud ſõjawäelaſtele maajaamiſel, neid ühendada, alal hoida nende ſeas ſõõbralikku wahekorda ja arendada nende waimuliſi ja kõõbliſi huwiſid.

Nüüd pöörab liit üleskutſega kõigi demobiliſeeritud ſõjawäelaſte poole, nii linnades kui ka maal:

Astuge kokku wähemalt 15 iſikut, looge koha peal oſakonnad ja teatage ſelleſt ajutiſele keſkjuhatuſele, kes aſub Tartus, Tähe tan. nr. 29, korraldusſeltſi „Karlowa" ruumides, et ſellega wõimaldada juba lähemal ajal Eesti demobiliſeeritud ſõjawäelaſte liidu kongreſſi kokkukutſumiſt.

Pidage meeles ſeda wana ſuhtſõna „Ühendaſes on jõud", ja ainult ühenduſe jõul ſuudame oma elujõrge parandada ja tõnadeks jäänud lubaduſi wõlja nõutada.

Märkus: Juhatuſt liidu oſakondade aſutamiſe üle ſaab büroſt korraldusſeltſi „Karlowa" ruumides igal esmaspäewal, teiſipäewal ja kolmapäewal kella 12—2; neljapäewal, reedel ja laupäewal kella 5—7 õ. ja puhapäewal kella 12—2 p. l. Sealſamaſ on ka Tartu oſakonda liikmete wastuwõtmine.

E. D. S. A. Aj. Keſk- ja Tartu oſakonna juhatus.

Wastutaw toimetaja R. E. [illegible]
Wäljaandja Jaan Tõnisſon.

Trükitud „Postimehe" trükikoras Tartus.